

RAKENTAMISTAPA OHJE

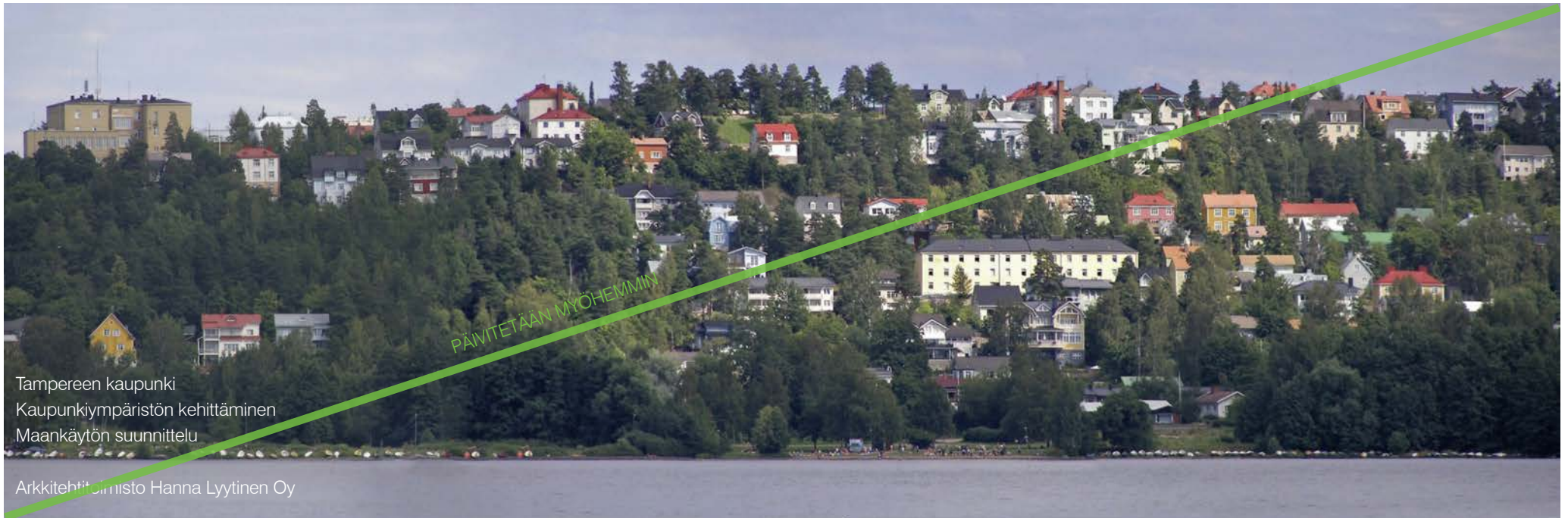
Asemakaavat nro 8309 ja 8310

Ylä-Pispala

Valmisteluvaihe 8.1.2018, tark. xx.x.2018, rto-8309 ja rto-8310

Hyväksytty valtuustossa x.x.xxxx osana asemakaavoja nro 8309 ja 8310

Tampereen kaupunki
Kaupunkiympäristön kehittäminen
Maankäytön suunnittelu

Arkkitehtitoimisto Hanna Lyytinen Oy

Rakentamistapaohjeen tarkoitus ja oikeusvaikutteisuus

Rakentamistapaohjeet ohjaavat rakentajia ja korjaajia säilyttämään Pispalan valtakunnallisesti arvokasta ympäristöä. Rakentamistapaohje toistaa asemakaavan yleismääräyksiä sekä täsmentää asemakaavan kaavamääräysten sisältöä. Se on asemakaavan liiteasiakirja, joka esittää hyväksyttävän rakentamistavan. Ohjeiden periaatteita noudattava suunnitelma nopeuttaa ja helpottaa rakennuslupaprosessia.

Rakentamistapaohjeen käyttö

Rakentamistapaohjetta käytetään ohjeena suunnittelijoille ja rakentajille ja sitä tulkitsee rakennusvalvonta. Ohjeita asemakaavamerkinnoista, määräyksistä ja niiden tulkinnasta on esitetty oppaassa: Ympäristöministeriö; Asemakaavamerkinnot ja määräykset; 2003.

Rakentamistapaohjeessa annetaan yleisohjeita yleisille alueille, pihoille sekä asuin- ja piharakennusten rakentamiseen, korjaamiseen ja laajentamiseen. Asemakaavamääräykset on esitetty lihavoituna väripohjalla.

Tampereen kaupunki, Kaupunkiympäristön palvelualue, Kaupunkiympäristön suunnittelu, Asemakaavoitus, kaavoitusarkkitehti Minna Kiviluoto ja kaavoitusarkkitehti Sari Pietilä

Arkkitehtitoimisto Hanna Lyytinen Oy

Kuvat Arkkitehtitoimisto Hanna Lyytinen Oy, mikäli kuvan yhteydessä ei toisin mainita. Kartat ja kannen kuva Tampereen kaupunki.

Tampereen kaupunki, Rakennusvalvonta

Rakentamistapaohjekorttien sisältö

INFO	Pispalalainen rakennustapa	3
T	TONTTI	
	T1 rakennusten sijoittaminen tontille	4
	T2 autosäilytys	5
R	RAKENNUS	
	R1 massoittelu, mittasuhteet ja koko	6
	R2 laajentaminen	8
	R3 katot ja kattoikkunat	9
	R4 parvekkeet, kiuksit ja ulko-oleskelutilat	10
J	JULKISIVUT	
	J1 julkisivun jäsentely	11
	J2 materiaalit	12
	J3 ikkunat ja ovet	13
	J4 värit ja pintakäsittelyt	14
	J5 laitteet, kyltit ja mainokset	15
P	PIHA	
	P1 pihan pinnoitteet	16
	P2 kasvillisuus	17
	P3 aidat ja muurit	18
M	MUUT	
	M1 radon	20
	M2 hulevesien hallinta	21
	M3 kuntatekniikka	22
	M4 yleiset alueet	23
	M5 melu ja tärinä	25
	LIITE 1 SUOJELUMERKINNÄT JA ARVOALUEET	26
	LIITE 2 LISÄTIETOJA	27

info PISPALAN RAKENTAMISTAPA

Pispala on yksi Suomen valtakunnallisesti merkittävistä rakennetuista kulttuuriympäristöistä. Pispalan kulttuuriympäristön ominaislaatu koostuu harjun, rakennusten, tiestön, kasvillisuuden, ihmisten, toimintojen ja historian muodostamasta monimuotoisesta kokonaisuudesta. Pispalan työläiskaupunginosa ilme on säilynyt monin paikoin tunnistettavana. Tämän historiallisen kaupunkirakenteen ominaispiirteistä löytyy edelleen ohjeet Pispalan rakennusten korjaamiseen, laajentamiseen ja täydennysrakentamiseen.

Pispalassa on asuttu vuosisatoja, kaupunkimaisesti sitä on rakennettu jo yli sadan vuoden ajan. Kukin rakennusvaihe on tuottanut jokseenkin yhtenäistä rakennuskantaa. 1950-luvulle asti kaupunkikuvan yhtenäisyyden turvasi rakennusmateriaalien rajallisuus ja käsityöläinen rakentamistapa. Syntyi se tiivis ja karu kaupunginosa, jona Pispala edelleen tunnetaan. Rakennusmateriaalit olivat vaatimattomia; vaihtelevuus syntyi massoittelevasta, mittakaavasta ja värityksestä. Sodan jälkeisen jälleenrakennuskauden jäljet ovat kaava-alueella vähäiset. Asemakaavan valmistuminen vuonna 1978 käynnisti Pispalassa rakennuskannan uudistamisen ohella myös laajan peruskorjaustoiminnan. Viime vuosina perinnerakentaminen ja restaurointitoiminta on lisääntynyt Pispalassakin.

Historiallinen kerrostuneisuus

Eri rakentamisvaiheiden luoma ajallinen kerrostuneisuus on kaupungin viihtyisyyden kannalta korvaamaton voimavara. Vanha rakennus on ainutkertainen historiallinen dokumentti, vaikka se olisikin rakenteellisesti heikko ja toiminnallisesti vaatimaton. Rakennuksen kulttuuriarvoa ei voi mitata teknisillä eikä taloudellisilla mittareilla. Valtakunnallisesti merkittävä elävä rakennettu kulttuuriympäristö koostuu erilaisista historiallisista rakennuksista ja aikakautemme ympäristöön sovitetusta rakennuskulttuurista. Pispalan täydennysrakentamisessa edellytetään mittakaavan ymmärtämistä ja innovaatiota, ei vanhojen rakennusten kopiointia.

Mosaiikkimainen Pispala

Pispalan kulttuuriympäristön tärkein ominaispiirre on sekä kaupunkikuvan mittakaavan että rakennusmassojen rakeisuuden yllätyksellisyys ja vaihtelu. Tämä mosaiikkimaisuus on syntynyt jossain määrin sääntelemättä. Niukat resurssit, tonttipula ja rinnemaasto ohjasivat kaupunkirakentamista vaihtelevaan tiivyyteen. Yksi tämän rakentamistapaohjeen päätavoitteista on ohjata kaupunkikuvaa monimuotoisuuteen ja samalla rajata rakentamista yksinkertaiseen muotokieleeseen ja konstailemattomiin yksityiskohtiin.

Pispalan ominaispiirteiden säilyttämisestä

Säilyttävällä korjaamisella tarkoitetaan rakennetun ympäristön, rakennuksen tai sen osan korjausta kiinnittäen erityistä huomiota sen kulttuurihistoriallisiin arvoihin ja vanhaan rakentamistapaan. Rakennusta korjattaessa ja muutettaessa pyritään säilyttämään merkittävimmän rakennusvaiheen piirteet. Laajennuksissa ja täydennysrakennuksissa sopeutetaan uusi osa vanhaan

rakennukseen materiaali-, väri- ja muotovalinnoin. Uudisosa ei saa mittasuhteiltaan ja kooltaan alistaa vanhaa säilyvää rakennusta. Historiallisia tyyliyksityiskohtia ei ole syytä kopioida. Uusista rakennettavista kerrostumista tulee näin luonteva osa kulttuuriympäristöä. Pispalassa yksinkertaista perinteistä rakentamistapaa vaalittaessa luontevat korjaus- ja laajennusratkaisut löytyvät, kun eläydytään rakennuksen rakennusaikaan: kuinka talonrakentaja olisi aikanaan taloaan korjannut ja laajentanut. Ratkaisut ovat käytännöllisiä, teknisesti toteutuskelpoisia ja taloudellisesti järkeviä.

Jatkumo

Pispalan taloissa asutaan, niitä huolletaan, korjataan ja muutetaan. Näin on aina tehty. Ajallinen kerrostuneisuus ja moninaisuus säilyvät, kun rakennukset huomioidaan yksilöinä ja niiden korjaamisessa, laajentamisessa ja täydennysrakentamisessa tiedostetaan ja tunnustetaan historiallinen ainutlaatuisuus.

Hyvä suunnittelu

Jokaisella rakennushankkeella tulee olla pääsuunnittelija. Pispalassa suunnittelijalta vaaditaan tuntemusta rakennuksen ominaispiirteiden säilyttämisestä, perinteisestä rakentamistavasta ja rakentamisen sovitamisesta rakennettuun kulttuuriympäristöön. Myös pienillä hankkeilla, kuten aidan rakentamisella, on vaikutusta kaupunkikuvaan.

Onnistunut lopputulos edellyttää hyvää suunnittelua. Tampereen rakennusvalvonta myöntää alueen rakennus- ja toimenpideluvat. On suositeltavaa keskustella rakennusvalvonnan lupakäsittelijän kanssa tulevan rakennushankkeen reunaehdoista suunnittelun alkaessa. Alueen rakennuskannan kulttuurihistorialliset arvot on selvitetty rakennusinventoinnissa, inventointiaineistot on luetteloitu ohjeen lopussa.

Yleismääräys:

- **Kaiken suunnittelun ja rakentamisen tulee tukea valtakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön ja rakennuskannan säilymistä. Museoviranomaiselle tulee antaa lausuntomahdollisuus valtakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä, suojelukohteita ja -alueita koskevissa hankkeissa.**

Kuva: Vapriikin kuva-arkisto

Kuva: Vapriikin kuva-arkisto

T1 UUDISRAKENNUSTEN SIOJITTAMINEN TONTILLE

Yleismääräykset:

- Rakennukset tulee sovittaa maastoon ilman mittavia täyttöjä ja leikkauksia.
- Rakennukset saa yhdistää toisiinsa maanalaisilla tiloilla rakennusalan vähäisesti ylittäen.
- Uudisrakennukset, laajennukset ja julkisivumuutokset tulee sovittaa huolellisesti osaksi kulttuuriympäristöä. Rakennukset ja niiden laajennukset ja korotukset on suunniteltava siten, että kadulta ja yläpuolisilta tonteilta säilyy järvinäkymiä.
- Rakennuslupaa haettaessa on kadun puoleisessa julkisivupiirustuksessa esitettävä myös viereiset rakennukset naapuritonteilta. Rakennuksen sovitus maastoon ja vaikutukset järvinäkymiin naapuritonteilta ja kadulta on osoitettava leikkauspiirustuksella ja tarvittaessa muulla havainnollistavalla materiaalilla.

Rakennusmassoittelu

Pispalassa tonteilla on perinteisesti ollut yksi tai useita asuinrakennuksia ja piharakennuksia. Kaavan periaatteena on jakaa tontin rakennusoikeus samalla periaatteella erillisiin rakennusmassoihin tai rakennuksiin. Näin luodaan Pispalalle tyypillistä mosaiikkimaista kaupunkikuvaa ja käyttökelpoisia pihoja. Kaava-alueella valtaosa asuinrakennuksista on sijoitettu kadun suuntaisesti. Vaihtelevan kaupunkikuvan turvaamiseksi pää- tai piharakennus voidaan sijoittaa myös kohtisuoraan katua vastaan, mikäli rakennuksen suuntausta ei ole kaavassa määrätty. Piharakennuksen tulee olla luonteeltaan päärakennukselle alisteinen. Täydennysrakennusten suunnittelussa tulee pyrkiä säilyttämään vanhan rakennuskannan asema tontilla ja lähiympäristössä. Täydennysrakennusten sovittamiseksi kaupunkiympäristöön on suositeltavaa tutkia suunniteluratkaisuja pienoisi- tai 3D-mallilla.

Rakennusten sijoittuminen maastoon

Rakennukset tulee sovittaa maastoon luonnollisen maanpinnan tasolle välttämällä maaston muokkausta. Pengerrysten ja tukimuurien tulee olla suhteellisen matalia (jyrkällä rinnetontilla katurajalla 2 m, tontin sisällä enintään 0,5 m). Tasattujen pihan osien ei tule olla 8 m syvempiä. Katso

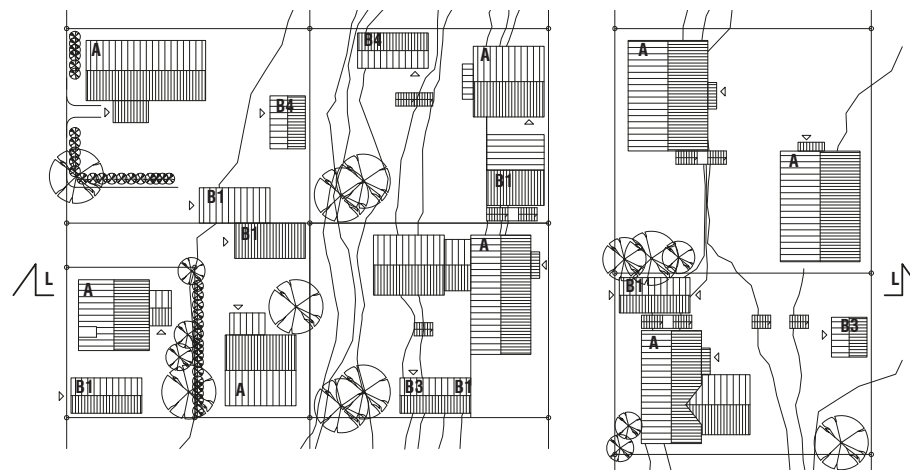
myös kortti P3.

Muinaisjäännökset

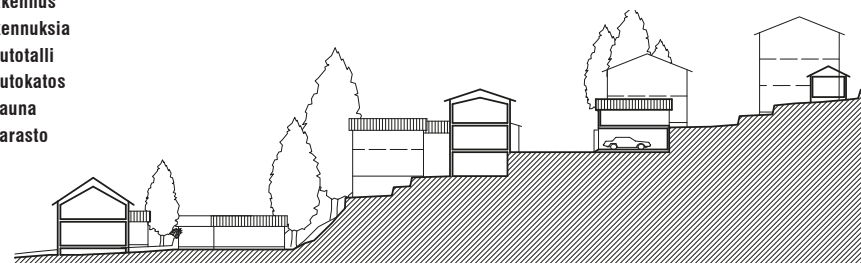
Jos maata kaivettaessa tai muun rakennustyön yhteydessä epäillään kiinteän muinaisjäännöksen löytymistä, on rakennustyö keskeytettävä ja otettava yhteyttä museoviranomaiseen, joka tutkii ja arvioi löydöksen ja antaa ohjeet jatkotyölle.

Rakennusten etäisyydet ja rajalle rakentaminen

Piharakennuksia suositellaan rakennettavaksi naapurin kanssa sopien rajan kiinni. Asemakaavan ja rakennusjärjestyksen vaatimusten lisäksi on huomioitava rakennusmääräykset asuintilojen pääikkunoiden edustan vähimmäisetäisyyksistä, valokulmista (RakMK G1) sekä paloturvallisuusvaatimuksista (RakMK E1 ja E4). Määräysten tulkinnoista on syytä neuvotella aina rakennusvalvontaviranomaisen kanssa.

- A asuinrakennus
- B piharakennuksia
- B1 autotalli
- B2 autokatos
- B3 sauna
- B4 varasto

Periaatteellinen kaavio rakennusten sijoittamisesta rinne- ja tasamaatontteilla. Alla rinteän poikkaisleikkaus nuolien L-L kohdalta. Ei mittakaavassa.

T2 AUTOSÄILYTYS

Yleismääräykset:

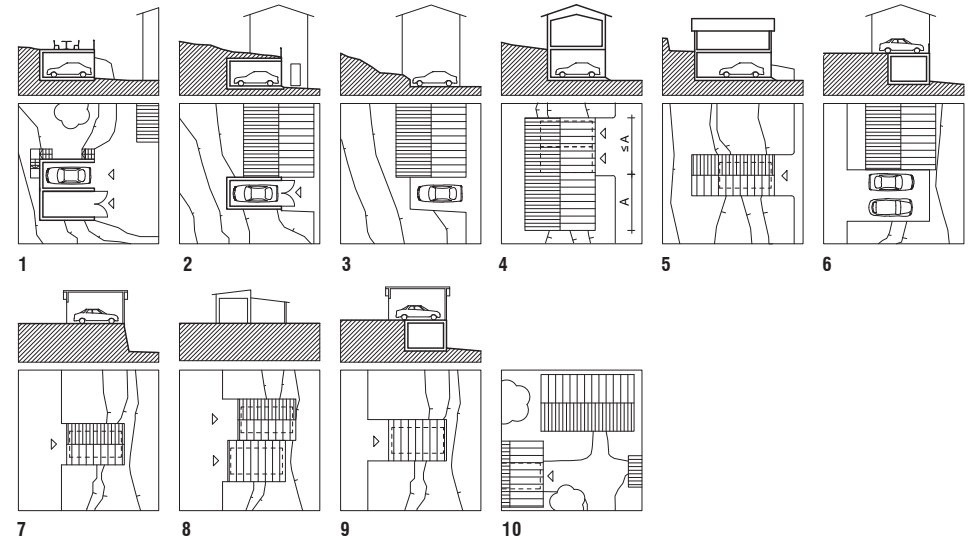
- Tontin uudis- tai lisärakentamistoimenpiteen yhteydessä tulee osoittaa autopaikkoja seuraavasti, mikäli kaavakartalla ei ole muuta määrätty: 1 ap / 150 alkavaa asuin- ja liiketilojen kerrosalaneliometriä kohden, kuitenkin ei edellytetä enempää kuin 1 ap / asunto. Mikäli autopaikkoja ei voida sijoittaa tontille, ne voidaan osoittaa tontin ulkopuolelta enintään 300 m etäisyydeltä, yleiseltä pysäköimispaikalta tai pysäköintilaitoksesta.

A-30- ja AK-korttelialueet:

- Autopaikat tulee hajauttaa tontilla siten, että autosäilytys ei hallitse katunäkymää ja piha-alueita eikä peitä näkymiä järvimaisemaan. Tontille saa kadun varressa sijoittaa vierekkäin enintään kaksi autopaikkaa, joista toinen saa olla katettu. Pysäköimispaikoiksi osoitetuilla alueilla aluevarauksen laajuus määrittää autopaikkojen sijoitusmahdollisuudet.
- Asuinrakennuksen kivijalkaan saa sijoittaa enintään kaksi autotallin ovea, kuitenkin enintään puolet julkisivun pituudesta.
- Asuinrakennuksen julkisivuverhottuun osaan saa sijoittaa enintään yhden auton suojan.
- Kadun varren muuriin sijoitettavan autosuojan tulee olla talli, jossa saa olla enintään yksi oviaukko.
- Autotallin ovi saa olla enintään 2,75 m leveä.

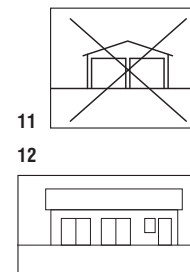
Vaihtoehtoisia autosäilytysmahdollisuuksia ovat kattamaton autopaikka, autotalli ja autokatos. Erityishuomiota tulee kiinnittää autosäilytysratkaisujen sovittamiseksi katukuvaan. Tarvittaessa autopaikat tulee hajauttaa tontilla siten, että ne eivät aiheuta suuria maantäyttöjä eivätkä hallitse katunäkymää tai pihapiiriä. Tontilta kadulle ajon tulee olla turvallista. Tästä syystä joillakin tonteilla useampi katuliittymä voi olla perusteltu. Pispalan valtatie varren tonteille on osoitettu liittymäkielto. Kiellosta voidaan pyytää poikkemistä, mikäli voidaan varmuudella osoittaa, että tonttiliittymä ei aiheuta vaaraa jalkakäytävällä tai pyörätiellä kulkijalle. Tontilta ei missään tilanteessa saa peruuttaa suoraan jalkakäytävälle tai pyörätielle. Auton säilytystä tai -suojaaja ei suositella sijoitettavaksi asuinrakennuksen katujulkisivun eteen.

Autosuoja ei saa sulkea kadulta näkymää maisemaan. Tästä syystä etenkin alarinteen puolella talon päätyyn sijoitettavaksi autosäilytyspaikaksi suositellaan avopaikkaa tai avointa katosta. Ylärinteessä uudisrakennuksen kivijalkakerrokseen sijoitettu autotalli on usein luonteva. Muuriin saa sijoittaa autotallin tai taskupaikan siellä, missä liittymäkielto ei sitä estä. Tallin päälle sijoitettava rakennus tai rakenteet eivät saa olla muurista ulkonevia. Kahden tai useamman auton katoksia ei tule rakentaa alueelle.

Autopaikkatyyppiä:

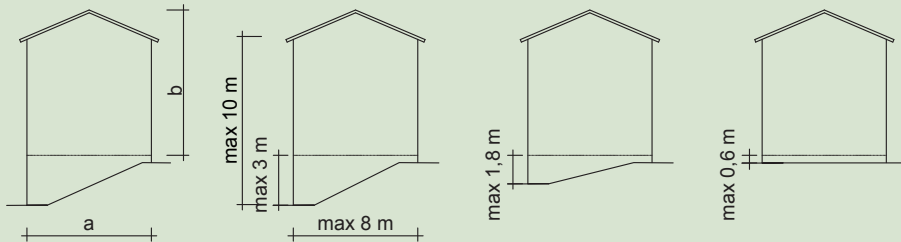
- pihalla rinteeseen tai tukimuuriin upotettu autotalli/-katos
- maalainen autotalli. Tallissa tulee olla ovet. Maahan upotettu avotalli ei ole mahdollinen.
- pihalle rinteeseen pengerretty autopaikka, pengerkorkeus enintään 1,5 m
- autotalli asuinrakennuksen kivijalassa, ei kuitenkaan Pispalan valtatie varressa
- autotalli piharakennuksen kivijalassa
- kattamaton autopaikka, pysäköimispaikka p-2, jonka alla saa olla varasto-, sauna-, tai työtilaa
- autotalli
- kadulle avautuvat autosuojat tontin rajalla toisissaan kiinni, ei kuitenkaan Pispalan valtatie varressa
- autotalli piharakennuksen 2. krs:ssa
- autotalli piharakennuksessa, sisäänajo omalta pihalta
- ja 12. Kahden auton suoja on mahdollinen kadun varressa vain kahden tontin rajalla toisiinsa kiinni rakennettuna. Pihan puolella mahdollisia ovat epäsymmetriset autotalli-katosyhdistelmät sekä rinteeseen upotetut autotallit/katosyhdistelmät, jotka eivät muodosta laajaa luolamaista tilaa. Kun kahden auton talliin liitetään varasto- tai työtilaosa, rakennus hahmottuu piharakennuksen luontoisena. Kolmen tai useamman auton tallit ovat mahdollisia vain moniasuntoisilla tonteilla pihan puolella.

R1 MASSOITTELU, MITTASUHTEET JA KOKO

Yleismääräykset:

- Suojeltu rakennus määrittää lähtökohtaisesti korvaavan rakennuksen massoitteelu-periaatteen, kattomuodon ja julkisivumateriaalin.
- Uudisrakennusten perusmuodon tulee olla selkeä suorakaidekappale.
- Yksikerroksinen asuinrakennus on sallittu, kun rakennusalalla on kerrosluku I, massoitteelumääräys rt-1 tai rt-5. Muussa tapauksessa asuinrakennuksessa tulee olla pääasiallisen käyttötarkoituksen mukaisia tiloja pääkerroksen lisäksi rinteeseen sijoituvassa kerroksessa, toisessa kerroksessa tai ullakon tasolla vähintään 50% pääkerroksen pinta-alasta.
- Pysäköimispaikan ja enintään 45 k-m² piharakennuksen alle saa rinteessä rakentaa varasto-, sauna-, autosuoja- ja työtilaa varsinaisen rakennusoikeuden lisäksi.

A-30- ja P-3-korttelialueet:

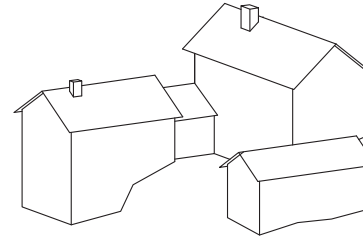
Mittasuhteet, mikäli rakennusalalle osoitetuista määräyksistä ei muuta johdu:

- Asuinrakennuksessa, jossa on vähintään puolitoista kerrosta kivijalan päällä, tulee runkosyvyyden olla pienempi kuin rakennuksen korkeus mitattuna vesikaton ylimmästä kohdasta julkisivuverhouksen alareunaan.
- Rakennuksen runkosyvyys saa olla enintään 8 m.
- Julkisivun pituus saa olla enintään 20 m.
- Rakennuksessa saa olla enintään kaksi päällekkäistä kellaria.
- Rakennuksen korkeus saa olla alarinteessä enintään 10 m.
- Kadun puolella jyrkällä rinnetontilla kivijalkaa saa olla näkyvässä enintään 3 m. Loivala rinnetontilla kivijalan enimmäiskorkeus 1,8 m, tasamaatontilla 0,6 m.
- Pinta-alaltaan yli 7 m² suuruiset kaksikerroksiset huonetilat eivät ole sallittuja.

Rakennusaloitukset massoitteelumääräykset uudisrakentamista koskien mp-1 (150):

Rakennusoikeus tulee jakaa useampaan toisiinsa liitettyyn tai erilliseen massaan, suluissa on osoitettu samaan rakennusmassaan enintään sallittava kerrosneliömetrimäärä.

Pispalan Valtatien varrella tasamaatonteilla saa kivijalkaan rakentaa uutta liiketilaa varsinaisen rakennusoikeuden lisäksi.

Rakennuksen perusmuotoon voidaan liittää toisia suorakaiteenmuotoisia kappaleita. Jokaisen rakennusmassan tulee hahmottua erillisenä. Katso myös R2 kuva 14. Kappaleita voidaan liittää toisiinsa erisuuntaisina ja -korkeuisina, kuitenkin suositellaan enintään kolmea toisiinsa liitettyä massaa. Rakennuksiin ei tule rakentaa torneja. Ulokkeet ja kuistit ohjekortissa R4.

Massoittelumääräykset ja ohjeet

Kaavakartalla uudisrakennusten ja suurten laajennusten massoittelua määritetään massoittelumääräyksin, joilla tähdätään monimuotoisen ja mosaiikkimaisen kaupunkikuvan säilyttämiseen. Mikäli suojeltu rakennus joudutaan korvaamaan uudella, suojeltu rakennus määrittää uudisrakennuksen massan ja hahmon. Uudisrakennuksen kivijalan ja kerrosten korkeudet suunnitellaan siten, että rakennus ei ole katukuvassa liian korkea suhteessa vanhaan rakennuskantaan.

Rakennusala-kohtainen massoittelumääräys	Havainnekuva	Rakennustyyppin kuvaus
rt-1 Rakennusosalalle saa rakentaa rakennuksen, joka on ylärinteen puolelta enintään yksikerroksinen. Ylimmän kerroksen yläpuolella ei saa olla ullakkoa. Kattokulman tulee olla 1:2,5–1:2.		tyyppi 1. rakennuksessa kivijalan päällä yksi kerros, ullakko ei mahdollinen <ul style="list-style-type: none"> Määräys on osoitettu kadun alarinteen puoleisille rakennuspaikoille, joilla ylärinteen tonttien näkymiä maisemaan halutaan säilyttää. Uudisrakennus on yksikerroksinen. Kattomuotovaihtoehdot ovat satula- ja aumakatto, katso kortti R3.
rt-2 Rakennusosalalle saa rakentaa asuinrakennuksen, missä pääkerroksen yläpuolella sallitaan vain ullakko tai osakerros. Kattomuodon tulee olla satulakatto ja kattokulman 1:2–1:1,5. Rakennuksen korkeus mitattuna julkisivun ja vesikaton leikkauspisteestä ensimmäisen kokonaan maanpäällisen kerroksen lattiapintaan saa olla enintään 5,0 m.		tyyppi 2. puolitoistakerroksinen rakennus <ul style="list-style-type: none"> Määräys on osoitettu rakennuspaikoille, joilla rakennus halutaan sovittaa yhtenäiseen kaupunkiympäristöön. Matalammat rakennustyytit ovat mahdollisia, kunhan pääkäyttötarkoituksen mukaisia tiloja on vähintään kahdella kerroksella yleismääräyksen edellyttämä määrä. Kattomuoto satulakatto, katso kortti R3
rt-3 Rakennusosalalle saa rakentaa asuinrakennuksen, joka on maanpäällisiltä osiltaan enintään kaksikerroksinen. Ylimmän kerroksen yläpuolella ei saa olla ullakkoa. Kattokulman tulee olla 1:2,5–1:2.		tyyppi 3. kivijalan päällä kaksi kerrosta, ullakko ei mahdollinen <ul style="list-style-type: none"> Määräys on osoitettu rakennuspaikoille, joilla ullakon rakentamisen katsotaan mahdollistavan liian korkean uudisrakennuksen. Matalammat rakennustyytit ovat mahdollisia, kunhan pääkäyttötarkoituksen mukaisia tiloja on vähintään kahdella kerroksella yleismääräyksen edellyttämä määrä. Kattomuoto satula-, taite- eli mansardi- tai aumakatto, katso kortti R3
rt-4 Rakennusosalalle saa rakentaa asuinrakennuksen, joka on maanpäällisiltä osiltaan enintään kaksikerroksinen. Ylimmän kerroksen yläpuolella saa olla ullakko, jonne ei sallita asuintiloja.		tyyppi 4. kivijalan päällä kaksi kerrosta ja ullakko, ullakolle ei asuintiloja <ul style="list-style-type: none"> Mahdollinen niillä uudisrakennusaloilla, joille ei ole osoitettu mitään rakennustyyppiä. Rakennustyyppiä edellytetään korvattaessa vastaavatyypinen suojeltu talo uudella. Rakennusosalalla mahdollisia myös matalammat rakennustyytit, kunhan pääkäyttötarkoituksen mukaisia tiloja on vähintään kahdella kerroksella yleismääräyksen edellyttämä määrä. Kattomuotoina mahdollisia ovat satula-, taite- eli mansardi- ja aumakatto, katso kortti R3
rt-5 Rakennusosalalle saa rakentaa rakennuksen, jonka runkosyvyys on enintään 4,5 m. Rakennuksen korkeus saa alarinteen puolella olla enintään 7 m. Ylimmän kerroksen yläpuolella ei saa olla ullakkoa.		tyyppi 5. piharakennus <ul style="list-style-type: none"> Määräys on osoitettu rinnemaaston rakennuspaikoille, joilla rakennuksen halutaan olevan kapearunkoinen. Piharakennukseen saa sijoittaa asunnon, varasto- ja autosuojatila sekä ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomia työtiloja. Piharakennuksessa saa olla tiloja kahdessa kerroksessa. Kattomuotovaihtoehdot satula-, pulpetti- ja aumakatto, katso kortti R3.

R2 LAAJENTAMINEN

Yleismääräys:

- Olemassa olevassa suojellussa rakennuksessa saa muuttaa rakennuksen vaipansisälä kerrosalaan kuulumattomia tiloja kerrosalaan laskettaviksi tiloiksi siitä riippumatta, mitä asemakaavassa on määrätty tontin rakennusoikeudesta ja kerrosluvusta.

Asemakaavan rakennusalat määrittelevät rakennusten mahdolliset laajennussuunnat yksilöllisesti. Rakennuksia, joita ei ole suojeltu, on mahdollista laajentaa rakennusoikeuden ja kerrosluvun sallimissa rajoissa. Suojeltujen rakennusten laajentamisessa tulee huomioida niiden kulttuurihistoriallinen arvo ja ominaispiirteet. Suojelumerkintä vaikuttaa siihen, kuinka paljon muutoksia ja laajennuksia taloon voi tehdä. **Suojeltuja rakennuksia ei ole mahdollista korottaa kokonaisella kerroksella.** Katso viereisen sivun kuvat, talotyypikohtaiset ohjeet (s. 29) sekä suojelumerkinnät, liite 1.

Laajentaminen rakennuksen vaipan sisäpuolella

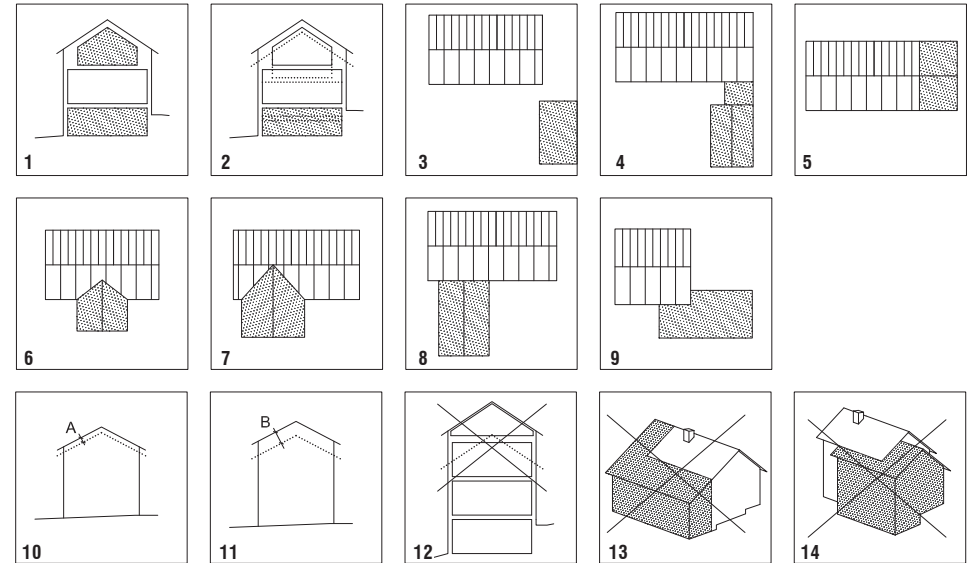
Joissakin rakennuksissa on mahdollista laajentaa vaipan sisäpuolella. Ullakon käyttöönotossa on ratkaistava kysymykset vesikaton muuttamisesta ja luonnonvalon saamisesta asuinhuoneisiin. Katso kortti R3. Suojelluissa rakennuksissa vaipan sisäinen laajentaminen saadaan toteuttaa rakennusalalle merkitystä rakennusoikeudesta, tontille sallitusta enimmäiskerrosalasta ja kerrosluvusta huolimatta, oheisia laajennustyyppejä 1, 2 ja 10 hyödyntäen.

Kellarirakentaminen ja radon

Pispala on soraharjulla, jonka maaperän radonpitoisuus on korkea. Radonhaitan vuoksi varsinaisten asuinhuoneiden sijoittamista kivijalkaan ei suositella. Katso kortti M1.

Hierarkia

Kun rakennusta jatketaan rungon suuntaisesti, tulee kattokulma ja -muoto säilyttää. Onnistuneessa korotuksessa rakennuksen ominaisluonne säilyy. Laajennussiipiä rakennettaessa uuden osan tulee alistua kooltaan ja luonteeltaan säilyvälle rakennukselle. Vanhan rakennusmassan tulee olla laajennuksen jälkeenkin tunnistettavissa. Uusi osa voi erottua hyvinkin vähäisin keinoin: kivijalan materiaali, ikkunan sijoittuminen tai listoitus voi kertoa eri rakennusvaiheista. Alla esimerkit jatketusta, korotetusta ja laajennetusta talosta.

Laajennustyyppejä

- 1 laajentaminen vaipan sisäpuolella (ullakon tai kellarin käyttöönotto)
- 2 uusi käyttökellari kivijalan korottamisen tai lattiapinnan alentamisen yhteydessä
- 3 uuden piharakennuksen tai lisärakennuksen rakentaminen tai käyttöönotto
- 4 välisosalla kytketty laajennussiipi
- 5 rakennuksen päämassan jatkaminen
- 6 poikkipääty, jonka harja päärakennuksen harjaa alempana
- 7 poikkipääty, jonka harja päärakennuksen harjalinjassa
- 8 laajennussiipi räystäslinjan alapuolella (soveltuu porrastettuna rinnemaastoon)
- 9 porrastettu laajennussiipi
- 10 yläpohjan lämmöneristäminen ja ullakon tuuletustilan rakentaminen. Räystästyyppejä ja sen muoto säilytetään. Korotus (A) 150–200 mm
- 11 ullakon käyttöönotto ja korottaminen käyttötilan lisäämiseksi, kattorakenne uusitaan (B). Julkisivujen mittasuhteet muuttuvat. Julkisivut suunnitellaan kokonaisuutena. Erityisesti huomioitava ullakkoa vasten olevan ns. attikaosan muutos ja jäsentely. Rapattujen julkisivujen korotusten tulee olla rapattuja.
- 12 suojeltuja rakennuksia ei saa korottaa kokonaisella kerroksella (srp-1, srp-2, srp-3)
- 13, 14 rakennuksen runkoa ei saa leventää. Leventämistä ja muuta laajentamista, jossa vanhan rakennusmassan ominaisluonnetta ei voi tunnistaa, tulee välttää.

Kuva: Pirkkanmaan maakuntamuseo

Kuva: Tampereen kaupunki

R3 KATOT JA KATTOIKKUNAT

Yleismääräykset A-30- ja P-3 -korttelialueilla:

- **Kattomuotona sallitaan satula- ja aumakatto sekä taite- eli mansardikatto. Satulakaton tulee olla symmetrinen ja harjan massan pidemmän sivun suuntainen. Taitekatto sallitaan vain rakennuksiin, joiden runkosyvyys on enintään 6 m. Pulpettikatto on mahdollinen rakennusten uloke- ja siipiosissa sekä piharakennuksissa. Tasakatto sallitaan vähäisissä katos-, nivel- ja ulokeosissa sekä pysäköintitasoilla.**
- **Kattokulma saa olla satulakaton asuinrakennuksessa 1:2,5 - 1:1,5 ja piharakennuksessa 1:3 - 1:1,5, aumakaton 1:2,5 - 1:2 ja pulpettikatolla 1:10 - 1:4. Kattokulma tulee sovittaa rakennuksen korkeuteen ja leveyteen sekä ympäristön rakennuskantaan. Rakennuksen massoilla tulee olla erillinen selkeämuotoinen katto.**
- **Hyväksyttäviä katemateriaaleja ovat sileä pystysaumapelti sekä bitumihuopakatteista kolmiorimakate ja sileä tiivissaumakate. Tiili- ja betonitiilikate sallitaan korjauksiin ja laajennuksiin silloin, kun säilyvä kate on samaa materiaalia.**

Katto ja materiaalit

Kattopinnan tulee hahmottua yhtenäisenä katemateriaalin peittämänä muotona. Kattoja ei saa rikkoa useilla ulokkeilla, katoksilla, poikkipäädyillä tai kattoikkunoilla. Peltikate voi olla joko perinteinen käsin tai konesaumattu peltikate tai moderni pystysaumalevykate. Huopakatteista kolmiorimakate ja sileä rullatavarasta liimattu kate hyväksytään. Palahuopakatteita ei hyväksytä. Sopivia kattovärejä ovat musta, grafiitin harmaa, punainen ja vihreä. Kattovärin tulee vaihdella tonteittain. Tiili- ja betonitiilikaton tulee olla tiilenpunainen.

Kattoikkunat

Kattoikkunat jaetaan kattolyhtyihin ja lapeikkunoihin. Kattoikkunoiden tulee olla yksinkertaisia ja tarkoituksenmukaisia. uudet ikkunat eivät saa muodostaa katolla erillisiä suuria rakennusmassoja.

Kattolyhty sovitetaan rakennuksen kokonaisuuteen. Se ei saa näyttää erilliseltä pieneltä kattorakennukselta. Kattoikkunan koko ja listoitus tulee poiketa julkisivun pääikkunoista. Yleensä kattolyhty tulee olla matalampi kuin julkisivun muut ikkunat. Kattolyhty ympäröivät rakenteet tulee suunnitella siroina kattoikkunan luonteisina. Usein on luontevaa vuorata rakenteet ja listat vesikatteen materiaalilla. Kattolyhty räystäiden tulee olla lyhyet. Ikkunan lasipinta ei saa jäädä syvennykseen, vaan sen pitää olla lähellä kattolyhty julkisivupintaa.

Lapeikkuna sopii ensisijassa katukuvan kannalta toisarvoiselle lappeelle. Loivilla katoilla se voidaan sijoittaa huomaamattomasti myös päänäkymän suuntaan. Lapeikkuna antaa runsaasti luonnonvaloa, jolloin sen rinnalla voidaan säilyttää

alkuperäiset pienetkin kattoikkunat. Lapeikkunan pellitysten tulee olla katon väriset.

Räystäs

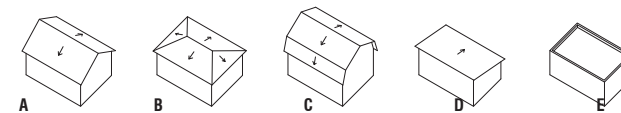
Kattoon on rakennettava räystäät. Talolle sopivaan räystään pituuteen vaikuttaa rakennuksen tyyli, kattotyyppi ja -kulma. Monissa Pispalan vanhoissa rakennuksissa räystäät ovat hyvin lyhyet. Sopusuhtainen päätyräystä on sivuräystästä lyhyempi. Uusiin rakennuksiin suositellaan alapuolelta avointa räystästä. Olevissa rakennuksissa tulee säilyttää alkuperäinen räystäästyyppi. Vanhan rakennuksen räystään alkuperäistä muotoa ja pituutta ei saa korjauksissa muuttaa. Räystäslinja voidaan katkaista poikkipäädyn tai julkisivunoston kohdalla ullakkorakentamisen yhteydessä, mutta rakennuksen nurkassa räystään tulee aina olla ehjä.

Sadevesijärjestelmät ja kattoon liittyvät osat

Sadevesijärjestelmät tulee toteuttaa metalliohuttelevystä. Vesikatolle tulevien läpivientien ja muiden laitteiden tulee olla vesikatteen värisiä, ja ne tulee sijoittaa selkeästi ja hallitusti kattomaiseman rauhoittamiseksi. Ilmanvaihtohormit voidaan koota rakennusaineeseen, savupiipun muotoisen rakenteeseen, joka vuorataan katteen sävyidellä pellillä. Savupiiput voidaan pellittää vesikatteen sävyyn tai muurata puhtaaksi tummapolttoisella punatiilellä. Aurinkopaneeleita käsitellään kortissa J5.

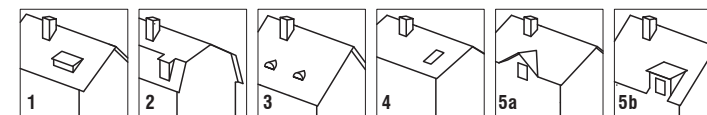
Sallitut kattomuodot

- A** satulakatto (symmetrinen suoralappeinen harjakatto, harja massan pidemmän sivun suuntainen)
- B** loiva aumakatto
- C** taite- eli mansardikatto (rakennuksen runkosyvyys enintään 6 m)
- D** pulpettikatto (rakennuksen runkosyvyys katunäkymässä enintään 4,5 m)
- E** tasakatto (katosten, nivelten ja ulokkeiden vähäisiin katto-osiin sekä pysäköintitasoille)

Sallitut kattoikkunatyypit

- 1 vaakasuuntainen kattolyhty (sopii keskijyrkille katoille)
- 2 pystysuuntainen kattolyhty (sopii jyrkille katoille ja mansardikatoille, lyhty voi olla harja-, auma- tai lapekattoinen)
- 3 puolipyöreä lunetti tai pieni kattolyhty, jolla ei sivulla pystypintoja (tulee olla pieni suhteessa muihin ikkunoihin ja kattopintaan)
- 4 lapeikkuna (sopii useimmille katoille, maiseman ja katunäkymän toisarvoiselle lappeelle)
- 5 a poikkipääty, b julkisivun nosto räystäslinjan yli

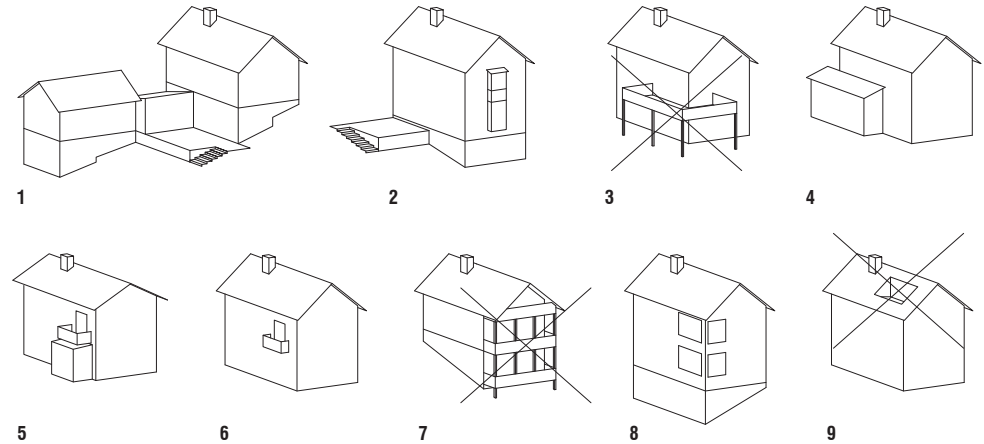
R4 PARVEKKEET, KUISTIT JA ULKO-OLESKELUTILAT

Yleismääräykset:

- Ulko-oleskelutilat tulee sijoittaa pihan puolelle ja pääosin maantasoon. Suuria terasseja ei saa rakentaa.
- Kuisteja ja parvekkeita saa olla enintään yksi asuntoa kohti, yksiasuntoisessa talossa kuitenkin kaksi.
- Asunnossa ei saa olla päällekkäisiä parvekkeita. Parvekkeiden ja kuistien tulee olla ilmeeltään keveitä. Ulokeparvekkeiden tulee olla kattamattomia.
- Kuistit, parvekkeet, ulkoportaat ja sisäänkäyntikatokset saavat ulottua rakennusalan yli pihan puolella.

Uudisrakennukseen soveltuvia parveketyyppejä ovat ranskalainen parveke tai pieni ulokeparveke. Ulokeparvekkeen tulee olla kattamaton ja lasittamaton eikä sitä tule perustaa pilareille tai näkyvien vinotukien varaan. Kerrostalomaisen vaikutelman välttämiseksi asunnossa ei saa olla päällekkäisiä parvekkeita eikä sisäänvedettyä parvekkeen ja terassin yhdistelmää. Kuistin tilan ulokkeen päälle saa sijoittaa kattamattoman parvekkeen.

Sisäänvedetyt kulmaparvekkeet ovat pienkerrostaloissa mahdollisia siten, että rakennuksen ulkokulma hahmottuu visuaalisesti ehjänä. Parvekkeiden kaiteiden materiaalina sallitaan peitto-maalattu puu ja maalattu teräs. Terassien kaiteiden tulee olla peittomaalattuja puu- tai teräskai-teita ympäristöön ja rakennuksen arkkitehtuuriin sovittaen. Katso myös kortti P3, Aidat ja muurit.

- 1, 2** Rakennusten ensimmäiseen kerrokseen ei tule sijoittaa parvekkeita, vaan sisätiloista tulee olla suora kulkuyhteys pihaan.
- 2** Erkkereiden tulee olla pieniä ja muodoltaan yksinkertaisia. Erkkerin enimmäissyvyys on 1 m.
- 3** Rakennukseen liittyvä jalustalla oleva terassi saa olla enintään kolmasosa rakennuksen pituudesta, eikä se saa kiertää nurkan ympäri. Terassin jalustan tulee hahmottua umpinaisena. Terassin koko suhteutetaan maaston jyrkkyyteen. Terassin sokkelin korkeus saa olla enintään 1,5 m. Terassin sokkeleita koskevat julkisivumääräykset. Huomioi putoamisturvallisuus rakennusmääräys F2 mukaan.
- 4** Kuistit sijoitetaan joko pihan puolelle tai rakennuksen pätyyn. Kuistien ja huonetilojen ulokkeiden tulee olla mahdollisimman yksinkertaisia kappaleita, jotka liitetään päämassaan itsenäisinä rakennusmassoina. Kuistiin ei saa liittää toista uloketta. Rakennusalan ulkopuolelle tulevan kuistin enimmäiskoko on 4,6 m x 3 m. Kuistin mittasuhteet tulee suhteuttaa rakennuksen kokoon.
- 5** Kuistin päälle rakennettavan kattamattoman parvekkeen sopiva leveys on enimmillään kolmannes julkisivun pituudesta, ei kuitenkaan enempää kuin 4,6 m.
- 6** Ulokeparvekkeen enimmäiskoko 1,6 m x 2,4 m.
- 7** Koko rakennusmassan levyisiä parvekkeita ei sallita.
- 8** Parveke voidaan sijoittaa pienkerrostalon ulkokulmaan silloin, kun rakennuksen kulma hahmottuu koko korkeudeltaan ehjänä, parvekkeet ovat lasitettuja, kantava kulmapilari on verhoiltu muun julkisivun tapaan ja se kääntyy kulman ympäri samanvärisenä ja suuntaisena. Julkisivussa sisäänvedon aukko saa olla enintään 15 % julkisivun seinäpinta-alasta.
- 9** Satula- eli harja- tai mansardikatton pintaan ei saa sijoittaa kattoon sisään vedettyä parveketta.

J1 JULKISIVUN JÄSENTELY

Yleismääräykset: Materiaalit A-30-, AK- ja P-3-alueilla:

- Julkisivujen tulee olla yksiväriset, yhtä materiaalia ja jäsentelyltään selkeät. Kadun puolelle julkisivuverhottuun osaan ja yli 1,8 m korkeisiin kivijalkoihin tulee sijoittaa ikkunoita, jotta ei synny suuria umpinaisia seinäpintoja.
- Suojeltu rakennus määrittää lähtökohtaisesti korvaavan rakennuksen massoitteleperiaatteen, kattomuodon ja julkisivumateriaalin.
- Rakennuslupaa haettaessa tulee osoittaa uudisrakennuksen sopeutuminen kulttuuriympäristöön esittämällä kadun puoleisessa julkisivupiirustuksessa vähintään viereisten naapuritonttien rakennukset.
- Kivijalkakerroksen ikkunoita ja ovia ei tule poistaa eikä rakentaa niiden tilalle autotalleja. Kivijalan ikkunoiden tulee olla riittävän suuria.

Yksilöllisyys

Kunkin rakennuksen tulee olla muodon, julkisivujäsentelyn ja väriyksen osalta yksilöllinen. Samaa talomallia ja julkisivun yksityiskohtaa ei saa monistaa tontille tai vierekkäisille tonteille.

Julkisivun yleisilme

Vanhon ja uusien rakennusten julkisivujen tulee olla tarkoituksenmukaisia ja selkeitä. Julkisivujen tulee olla yhtä materiaalia ja yksiväriset. Säilyvien rakennusten rakennusajan mukainen värierottelu säilytetään tai palautetaan. Julkisivulaudoitusta ei tule katkaista edes paloteknisistä syistä, palokatkot tulee sijoittaa tuuletusrakoon.

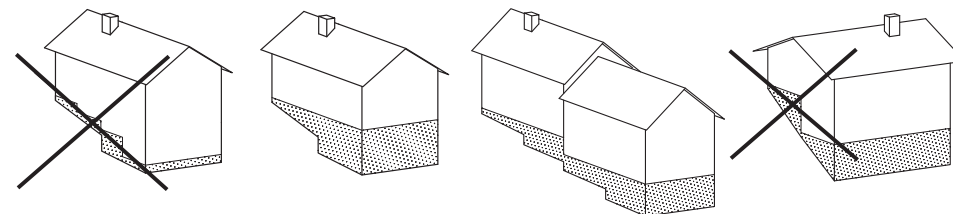
Uudisrakennukset

Uudisrakennuksen julkisivulaudoituksen tulee olla kaikilta julkisivuiltaan samansuuntainen. Julkisivuverhouksen jäsentely ei saa perustua määrämittaiseen puutavaraan eikä elementteihin. Julkisivussa on suositeltavaa pitäytyä vain muutamaan ikkunatyyppiin. Rakennus ei saa umpinaisena kääntää selkäänsä kadulle. Uudisrakentamisessa ei sallita täyssymmetriaa, ulkomaisia tyylilainoja eikä kartanomallisia uusvanhoja piirteitä. Julkisivuja suunniteltaessa tulee rakennus sovittaa katu- ja pihamiljööseen.

Kuva: Tampereen kaupunki

Kivijalkakerroksen ikkunoita ja ovia ei tule poistaa eikä rakentaa niiden tilalle autotalleja. Kivijalan ikkunoiden tulee olla riittävän suuria.

Puurakennuksen massa muodostuu lautaverhoillusta yläosasta ja kivijalasta. Periaatteena on, että materiaalien rajaviiva ei tule porrastaa. Erittäin jyrkissä rinteissä porrastus saattaa olla välttämätön. Suuri porrastus tulisi tällöin sijoittaa julkisivuun epäsymmetrisesti. Eri rakennusmassojen sokkelikorkeudet voivat vaihdella.

Suojellun rakennuksen korvaaminen uudella

Korvattaessa suojeltua rakennusta uudella tulee massoitteleperiaate, kattomuoto ja julkisivumateriaalit säilyttää lähtökohtaisesti entisen kaltaisena. Uudisrakennukseen ei saa kuitenkaan kopioida puretun rakennuksen koristeellisia yksityiskohtia, vaan se tulee suunnitella rakennusteknisesti ajanmukaiseksi ja arkkitehtuuriltaan ympäristöön sopeutuvaksi.

Julkisivukorjaukset

Suojellun rakennuksen julkisivut korjataan suunnitellusti ylikorjaamista välttäen, jotta rakennuksen rakennusmateriaalissa ilmenevät kulttuurihistoriallisesti arvokkaat ominaispiirteet säilyvät. Ehjää ei tarvitse korjata. Julkisivukorjaukset toteutetaan rakennuksessa perinteisesti käytetyillä rakennusmateriaaleilla ja rakennusosien muodoilla, käyttäen profiililtaan alkuperäistä vastaavia julkisivuverhouksalustoja ja -listoja. Useita muutoksia kokeneen talon korjauksissa on yleensä hyvä säilyttää eri muutosvaiheiden jälkiä. Romantisoivan, ulkoasun palauttavan korjauksen myötä saatetaan kadottaa rakennuksen historiallisesti arvokas luonne. Vastaavasti nykyisten modernien rakennusten julkisivuja ei tule muuttaa vanhoja tyyliä jäljitteleviksi esimerkiksi vaihtamalla yksiruutuiset ikkunat pieniruutuisiin tai julkisivuverhouksen vuorilaudoitus perinteiseen.

Kuva: Tampereen kaupunki

Asbestisementti- ja karaattilevytyt talot ovat osa Pispalan miljöötä. Kun levyverhous tulee käyttökänsä päähän, julkisivumateriaaliksi palautetaan lautaverhous alkuperäiseen tapaan.

Kuva: Tampereen kaupunki

Onnistunut esimerkki vanhan rakennuksen kauniisti ja vähäeleisesti tehdystä julkisivukorjauksesta.

J2 MATERIAALIT

Yleismääräykset:

Materiaalit A-30-, AK- ja P-3-alueilla:

- Päärakennuksissa julkisivumateriaalin tulee olla peittomaalattu lauta. Pispalan valtatie varren uudisrakennuksissa ja piharakennuksissa hyväksytään lisäksi rappaus.
- Piharakennuksissa sallitaan myös rappaus.
- Sokkeli- ja kivijalkarakenteissa sallitaan puhtaaksi valettu tai maalattu betoni, rappaus tai punatiilimuraus.
- Lasia tulee käyttää vain ikkunoissa ja parvekelasituksissa maltillisen kokoisina pintoina.

Materiaalit korjausrakentamisessa ja laajentamisessa

Julkisivujen korjaustoimenpiteiden tulee olla säilyttäviä tai palauttavia. Ylikorjaamista tulee välttää. Korjauskuntoinen alkuperäinen vuoraus tulee säilyttää. Vain korjauskelvottomaksi vaurioituneet osat vaihdetaan. Paneelausta ja listoitusta uusittaessa tulee kiinnittää huomio ja säilyttää ne yksityiskohdat, jotka erottavat vanhan rakennuksen uudisrakennuksesta. Eri aikakausien vuorilautatyyppejen yksityiskohtien tulee säilyä. Laajennusten julkisivut toteutetaan vanhan rakennuksen materiaaleilla.

Vanhan rakennuksen energiatehokkuuden parannettaessa tulee valita suunnittelija, joka ymmärtää perinteisten rakenteiden kosteusteknisen toiminnan. Jokainen rakenne on yksilöllinen. Rakenteen toimivuus on varmistettava suunnittelulla. Ulkoseinän energiatehokkuutta tulee parantaa ensisijaisesti lisäämällä rakenteen ilmatiiveyttä ja tilkitsemällä liittymäkohtia, vasta toissijaisesti lisäeristämällä. Lisäeristämällä ei saada aina kustannussäästöjä. Sitä kannattaa harkita vain, jos rakenne vaatii muutenkin korjaamista. Seinän ulkopuolinen lisäeristäminen ei ole suositeltavaa kulttuurihistoriallisista syistä. Ulkoseinän paksuus suhteessa liittyviin rakennusosiin, ikkunoihin ja räystäisiin kasvaa ja mittasuhteet kärsivät. Hirsirakenteen sisäpuolelle lisäeristystä voidaan lisätä enintään 50 mm.

Lautatyypit

Julkisivussa suositellaan käytettäväksi vaaka- tai pystyvuorauksessa ponttilaudoitusta tai pystyvuorauksessa rimavuorauksena. Ponttilautojen ja listaprofiilien tulee olla sileäksi käsiteltyjä, jotta profiilin muoto seinällä näkyy. Piharakennuksiin ja uusiin päärakennuksiin sopii myös

Kuva: Tampereen kaupunki

hienosahapintainen rima- tai lomalaudoitus. Sormijätketulla ulkolaudalla voidaan vuorata korkeita, yhtenäisiä pystypintoja ilman näkyviä jatkoksia.

Listoitus

Rakennuslistoituksen tehtävä on peittää rakennusosien liittymät ja suojata rakennusosaa sään rasituksilta. Uudisrakennuksiin ei saa kopioida perinnelistoituksia. Korjattaessa listoituksen on vahvistettava rakennuksen omaa tyyliä ja edustettava talon rakennusajan tavoitteita.

Muuratut ja rapatut pinnat

Alueella sallitaan sokkeli- ja kivijalkarakenteissa puhtaaksimuurattu punatiili harmaan vaalealla saumalaastilla. Tiilen polttosävy saa vaihdella. Kivirakenteinen sokkeli tai piharakennus voidaan pinnoittaa slammaamalla tai rappaamalla. Rappauspinnan tulee olla hierretty, roiske-rappaus sallitaan vain käsinlyötynä.

Käyttökohteiltaan rajatut

- metalliohutlevy vain katteisiin ja suojaPELLITYKSIIN
- levyverhous vain pieninä pintoina uudisrakennukseen
- kyllästetty puu vain peittomaalattuna aitoihin ja kaiteisiin
- Siperian lehtikuusi maanvastaisiin rakenteisiin, portaisiin ja kaiteisiin

Julkisivumateriaalit ja -aiheet, jotka eivät ole sallittuja kaava-alueella

- työstetty luonnonkivi
- muovi
- terästä tai perinteisiä rakennusmateriaaleja jäljittelevä metalli- tai muoviohutlevy
- kuultomaalattu puu
- elementtisaumat julkisivuissa

Materiaalit ja niiden yksityiskohdat vaikuttavat rakennuksen yleisilmeeseen.

J3 IKKUNAT JA OVET

Yleismääräykset:

- Suojeltujen rakennusten korjauksissa ja laajennuksissa sekä sk-2 - arvoalueella uudisrakennuksissa ikkunoiden materiaalin tulee olla peittomaalattu puu. Jos uudisrakennuksissa käytetään alumiini-ikkunoita, tulee niiden olla maalattuja.
- Ikkunajako tulee toteuttaa välikarmeilla tai aidoilla jakopuitteilla.
- Ulko-ovien tulee olla puupintaisia. Autotallin ovina sallitaan myös pysty- tai vaakajaoitetut metalliovet, kasettipintaa ei sallita.
- Kadun puolelle julkisivuverhottuun osaan ja yli 1,8 m korkeisiin kivijalkoihin tulee sijoittaa ikkunoita, jotta ei synny suuria umpinaisia seinäpintoja.

Yleistä

Pispalasta julkisivuista löytyy sekä tiukan symmetrisiä että leikittelevän epäsymmetrisiä ikkunasommitelmia. Vanhojen rakennusten katujulkisivuja jäsentävät monet ikkunat; pääkerroksen ikkunat ovat suurempia kuin ikkunat kivijalassa tai katolla.

- Ikkunan ulkopinnan tulee olla mahdollisimman lähellä julkisivupintaa.
- Kaupunkikuvassa näkyville julkisivuille ja suuriin ikkunoihin ei tule asentaa markiiseja.
- Pispalan miljööseen sopii kaksilehtiset, sivusaranoidut autotallin ovet.

Uudisrakentaminen

- Pääkerroksen katujulkisivuun tulee sijoittaa riittävän suuria asuinhuoneiden ikkunoita, jotta katujulkisivu ei muodostu suljetuksi. Pieniä aputilojen ikkunoita voidaan sijoittaa kivijalkaan, ullaikon tasolle, päätyyn ja pihan puolelle. Uudisrakennuksen julkisivussa ei tule tavoitella symmetriä, vaan julkisivut tulee rytmittää tarkoituksenmukaisesti muutamalla eri ikkunatyypillä.
- Täydennysrakennusten suuret ikkunapinnat tulee jakaa osiin välikarmeilla ja jakopuitteilla. Tassaruuikkunoita ei kuitenkaan suositella uudisrakennukseen. Ikkunapinnan jakamisessa irtoristikot ja lasin pintaan kiinnitetyt ikkunajaot eivät ole sallittuja.
- Uudisrakennuksen ikkunan vuorilautojen tulee olla pelkistetyt ja kapeat. Vuorilaudat voi jättää myös pois. Ikkunan puitteiden suositellaan olevan värillisiä.
- Julkisivussa saa olla lasipintaa enintään 30 %. Määrä sisältää puitteet ja karmin. Yli kerroksen korkuisia, yhtenäisiä lasipintoja ja nauhaikkunoita tulee välttää.

Korjausrakentaminen

- Alkuperäiset ennen 1950-lukua toteutetut ikkunat ja ovet pyritään korjaamaan. Korjauskelvottomat uusitaan vanhaan malliin.
- Vanhoja ikkuna-aukkoja ei tule suurentaa.
- Ulko-ovet kannattaa säilyttää julkisivuilla, vaikka ne eivät enää toimisikaan kulkureiteinä. Tämä lisää kaupunkikuvan kerroksellisuutta ja kertoo rakennuksen käyttö- ja muutoshistoriasta.

Kuva: Tampereen kaupunki

Kuva: Pirkanmaan maakuntamuseo

Kuva: Pirkanmaan maakuntamuseo

Kuva: Tampereen kaupunki

J4 VÄRIT JA PINTAKÄSITTELYT

Yleismääräys A-30-, AK- ja P-3-korttelialueilla:

- Julkisivujen tulee olla yhtä materiaalia ja värisävyä sekä jäsentelyltään selkeitä.

Periaatteet

- Julkisivujen maalauksessa suositellaan voimakkaita ja värikylläisiä luonnonläheisiä maavärisävyjä. Valkoista tulee välttää päävärinä. Harmaa on mahdollinen taitettuna.
- Kuultovärejä ei saa käyttää.
- Päärakennusten pääasiallisena julkisivuvärinä tulee käyttää koko julkisivun korkeudella ja kaikilla sivuilla samaa väriä.
- Listoissa, vuorilautoissa, räystään alla, ikkunoissa ja ovissa useamman värin käyttö on suositeltavaa.
- Asuinrakennusten ulko-ovien tulee olla peittomaalattuja, värinä ei tule käyttää valkoista.
- Julkisivujen päävärin tulee vaihdella tonteittain, ja rakennusten yksilöllisyyttä on suositeltavaa korostaa eri värein myös pihapiirissä.
- Korjauskohteissa käytetään joko kohteen alkuperäisiä tai rakennusaikakauden maalityyppejä ja värityksen periaatteita.

Värit

Perinteiset, alueelle sopivat värit perustuvat luonnonpigmentteihin. Etenkin voimakkaissa väreisä luontevat sävyt maaleille löytyvät perinteisistä okrista, terroista ja umbrista. Punamulta ja keltaokra sopivat useimmiten piharakennuksen ja aitojen julkisivuväreiksi. Julkisivuvärit tulee valita aina työmaavaiheessa seinälle maalattujen, riittävän suurten värimallien pohjalta ennen kuin maalit koko seinälle hankitaan.

Maalityypit

Maalityypin valinnassa tulee huomioida alustan ominaisuudet ja seinän nykyinen maalityyppi. Höylätylle laudalle sopii öljymaali, hienosahatulle myös keittomaali. Rappauksen pintakäsittelyksi sopivin on epäorgaaninen maali, esim. kalkki- tai sementtimaali.

Vanhojen rakennusten värit ja tyylit

Tunnistettavasti tiettyä historiallista tyyliunutta edustavat rakennukset suositellaan maalattavaksi tyylinmukaisesti. 1800-luvun lopulla käytettiin yleisesti murrettuja maavärejä. Listoitus ja ikkunapuitteet maalattiin seinäpintaa tummemmiksi. 1920-luvulla käytettiin paljon perinteistä puna- ja keltamultaa, ja pääväri oli vaaleata listoitusta ja ikkunapuitteita tummempi. Myös aitoihin käytettiin puna- ja keltamultamaaleja tai vaihtoehtoisesti aidat maalattiin kokonaisuuteen sopeuttaen päärakennuksen seinä- tai listavärillä.

Uudisrakennusten julkisivuvärytys

Uudisrakennuksiin suositellaan rohkeita värikylläitä värejä. Vaaleat pastellisävyt ja murrettu valkoinen sopivat yksittäiseen taloon, mutta laajoina alueina tasaisen vaalea ympäristö on Pispalaan vieras. Vaaleissa taloissa ikkunat, ovet ja muut rakennusosat voidaan maalata voimakkaammilla väreillä.

	vaalea okra	M 395
	keltaokra	M 396
	polttamaton terra	M 400
	poltettu terra	M 410
	maavihreä	L 446
	vihreä umbra	M 458
	ruskea umbra	M 460
	poltettu umbra	M 468
	harmaa umbra	N 497-F 497

Puhtaiden maaväripigmenttien ja niiden poltettujen versioiden nimitykset ja niitä vastaavat Tikkurilan Symphony-värikartan numerot. Näitä perusvärejä voidaan vaalentaa ja sekoittaa, jolloin väriaihtoehdot moninkertaistuvat. Huom! Sävymallit eivät välttämättä tulostu tai näy ruudulla oikein.

Kuva: Tampereen kaupunki

J5 LAITTEET, KYLTIT JA MAINOKSET

Tekniset asennukset ja laitteet

Taloteknisten järjestelmien johto- ja laiteasennukset tulee sijoittaa julkisivupinnoille mahdollisimman huomaamattomasti. Korjausrakentamisessa tekniikkaa on usein jätettävä esiin. Tällöin laitteet ja johtoreitit tulee sijoittaa julkisivun toisarvoisiin osiin. Usein laitteet ja johdot voidaan piilottaa maalaamalla ne taustan julkisivun väriin tai vuoraamalla rakennusaineisella kotelolla. Lautavuoraus tai peittomaalattava teräsputki on suojamuoviputkea kauniimpi johtojen peitteeksi.

Lautasantennit, jäähdytyslaitteet ja muut tekniset laitteet, joita ei voi upottaa rakenteeseen tai peittää kauttaaltaan rakennusaineisella verhouksella, tulee sijoittaa rakennuksen toisarvoiselle julkisivulle, piharakennuksen katolle, seinustalle tai maahan.

Aurinkopaneelit ja -keräimet kattopinnoilla muuttavat Pispalan kulttuuriympäristöä ja heikentävät etenkin kaukomaiseman ominaisuutta. Kyseisiä laitteita saa sijoittaa vain katu- ja kaukomaisemassa toisarvoisille, huomaamattomille katon osille ja seinille ja aina alustan suuntaisesti. Kaupunkikuvallisesti aurinkopaneelit ja -keräimet ovat huomaamattomimmat tummalla taustalla. Taite- eli mansardikatoille ja tiilikatolle paneeleita ei tule sijoittaa. Vesikatteeseen integroituja järjestelmiä suositellaan.

Kyltit

Kulttuurihistoriallisesti merkittävien talojen ja paikkojen nimeämistä kyltein suositellaan historiallisen kertovuuden säilyttämiseksi katukuvassa. Talojen nimilaatat kertovat paitsi historiasta myös Pispalan uudesta asemasta valtakunnallisesti merkittävänä rakennettuna kulttuuriympäristönä.

Mainokset

Mainoskylttien ja -laitteiden luvanvaraisuus tulee selvittää rakennusvalvonnasta. Valaistut mainoslaatikot ovat kiellettyjä. Irtokirjaimet, kangasbanderollit ja kyltit sopivat kulttuuriympäristöön paremmin. Irtokirjaimet voidaan valaista. Kyltteihin voidaan kohdistaa erillinen kohdevalaistus. Mainos- ja nimikyltit voidaan kiinnittää suoraan pintaan tai kohtisuoraan seinää vastaan kiinnitetävän metallituen varaan.

Käsin valmistettu emaloitu talonnumero on sitä Pispalan pienen mittakaavan inhimillisyyttä, josta kaupunginosan luonne rakentuu.

Hyvin suunniteltuna nykyaikainen talotekniikka voidaan toteuttaa historiallisessa ympäristössä lähes huomaamattomasti. Yläkuvassa ilmalämpöpumpun suojakotelo ja alakuvassa tekninen laite sekä johto rakennusaineisessa, julkisivun väriin maalatussa kotelossa.

Suositteluvia kylttimateriaaleja:

- emali
- metallilevy
- takorauta
- leikatut metallilitterat seinään asennettuna
- maalatut yksilölliset puukyltit

Kiellettyjä kylttimateriaaleja:

- polttomaalaus puulle
- värilliset akryylilevyt
- moniväriset ja valaistut mainoslaatikot

P1 PIHAN PINNOITTEET

Yleismääräykset:

- Pihojen päällysteiden tulee olla pääosin vettä läpäiseviä. Pihoilla ei sallita suuria päällystettyjä alueita. Asfaltti sallitaan vain auton säilytyspaikalla.

Periaatteet

- Piholle tulee suunnitella maantason oleskelutilaa.
- Pihaa ei saa suunnitella autojen ehdoilla.
- Pihojen pinnoittamisessa tulee käyttää vaatimattomia perinteisiä materiaaleja. Luonnonsora ja hiekkapinta tai kestävä pihanurmi ovat sopivimpia sekä Pispalan miljööntä hulevesien kannalta.
- Liiallista kiveämistä tulee välttää. Kiveys ja laatoitus ovat perusteltuja vain kulutuskestävyyttä vaativilla pinnoilla sekä eroosiosuojina.

Pihan luonne

Perinteisesti Pispalassa asuminen on ollut yhteisöllistä. Yhteisöllisyydessä pihoilla on ollut tärkeä merkitys. Rinnemaastossa pihoja ei aidattu. Suojaisia yksityisiä oleskelutiloja voidaan edelleen luoda aitaamisen sijaan piha- ja siipirakennusten sekä puiden ja pensaiden sijoittelulla.

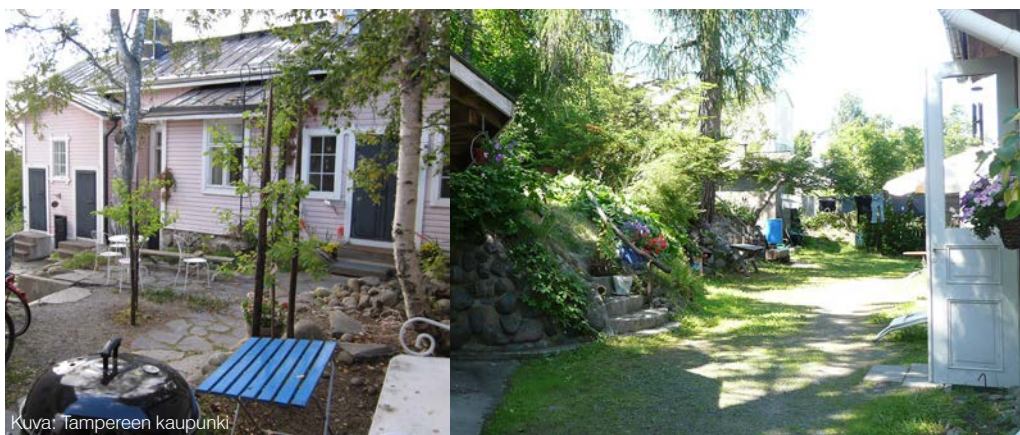
Materiaalit

Vanhat Pispalan pihat ovat hiekka-, sora- tai nurmipintaisia hyötypihoja. Pulterikiviä ja betonia on käytetty pengerryksissä, tasanteissa ja pintavesien ohjauksessa. Alueella sallitaan vain vettä läpäisevät pihanpäällysteet, joita ovat hiekka, sora, nurmi ja saumaaton kenttä- eli mukulakiveys. Noppakiveystä ja värjäämätöntä betonilaatoitusta suositellaan käytettäväksi vain pieninä alueina kulutuskestävyyttä vaativissa kohdissa. Kiveystä voidaan käyttää jyrkkien pintojen sitomiseen. Asfaltti hyväksytään pienellä alalla esimerkiksi kadun varressa olevalla auton säilytyspaikalla. Nykyaikaiset graniittilaatat ja muotoon hakatut luonnonkivet ovat liian kaupunkimaisia ja moniväriset betonilaatat liian persoonattomia Pispalaan. Kivituhkaa voidaan lisätä hiekka- ja sorapintaan hidastamaan eroosiota. Ruskea tai punainen kivituhka sopii tumman harmaata paremmin Pispalaan. Katso lisäksi kortti M2.

Rajatuilla oleskeluterassit voidaan päällystää laatoilla, liuskekivellä tai laudoilla. Portaiden materiaalina voidaan käyttää puuta, paikalla valettua betonia tai kiveystä. Sadevesiuomat on suositeltavaa päällystää betonikouruilla tai muotoilla maakostean betoniin valetuilla luonnonkivillä, jotta asennushiekka ei huuhtoudu veden mukana. Katso myös kortti M2 Hulevesien hallinta.

Pihavalistus

Pispalaan suositellaan vain seinään kiinnitettäviä ulkovalaisimia, jotka eivät valaise ympäristöä laajasti. Julkisissa rakennuksissa yleistynyt julkisivupinnan epäsuora valaistus ei sovi Pispalaan. Pollarivalaisimia tulee välttää.

Kuva: Tampereen kaupunki

Kuva: Tampereen kaupunki

Kuva: Tampereen kaupunki

P2 KASVILLISUUS

Kulttuurikasvillisuus

- Pihojen nykyistä kulttuurikasvillisuutta tulee vaalia.
- Lupiini ja jättipalsami ovat leviäviä vieraslajeja, joiden hävittäminen pihoilta on suositeltavaa. Jättiukonputki on myrkyllinen ja voimakkaasti allergisoiva kasvi, joten sen kasvustot tulee ehdottomasti hävittää.

kuvat vieraslajikkeista

Puusto

- Pihapuustoa tulee hoitaa ja harventaa siten, että järvinäkymät säilyvät kadulta ja yläpuolisilta tonteilta.
- Puustoa tulisi harventaa ajoissa, ennen kuin se kasvaa suureksi ja hankalasti kaadettavaksi. Puiden kaatamisen lupamenettely tulee tarkistaa rakennusvalvonnasta.

Istutukset

- Pihoille ei tule istuttaa alueen perinteestä poikkeavia ulkomaisia puulajeja jotka kasvaessaan muuttavat maisemakuvaa; esimerkiksi hopeapaju, Terijoen salava, sembramänty, verivaahtera ja tuijat ovat vieraita alueen katu- ja kaukomaisemassa.
- Kasvivalinnoissa suositellaan alueen perinteisiä kasvilajeja. Hedelmäpuut sekä marjapensaat ovat osa alueen pihaperinnettä. Koristekasveista suositeltavia ovat mm. ruusut, jasmikkeet ja angervot. Pensasaidoissa käytettyjä ovat syreeni ja ”pireeni” eli idänvirpiangervo.

Kuva: Tampereen kaupunki

P3 AIDAT JA MUURIT

Yleismääräykset:

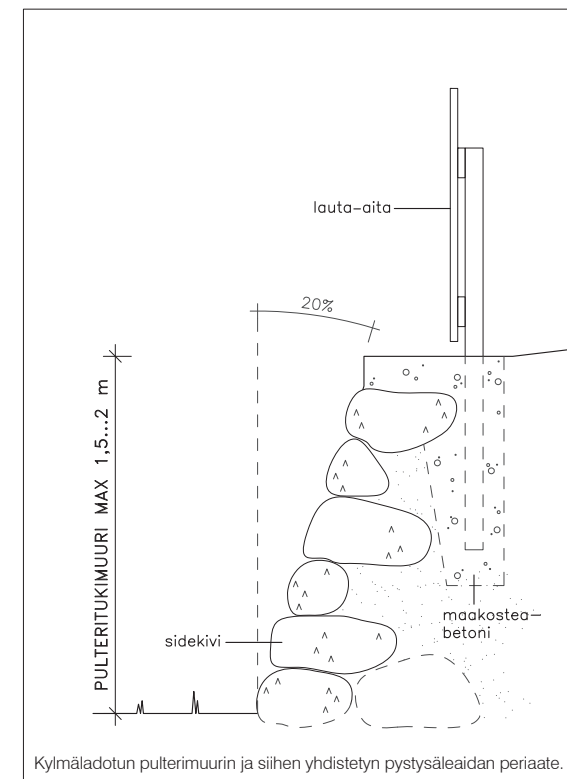
- Rakenteellisena aitana Pispalassa sallitaan kapeasäleinen peittomaalattu pystysäleaita. Pispalan valtatie varrella hyväksytään lisäksi korkea lauta-aita, joka tulee toteuttaa meluesteenä.
- Tonttien katurajoilla tai kokonaan katualueilla sijaitsevat korkeuseroja välittävät muurirakenteet tulee rakentaa joko pulterimuureina tai betonimuureina kaupunkikuvaan, maastoon ja pihamiljööseen huolellisesti sovittaen. Olevat muuriosuudet tulee säilyttää; muureja korjattaessa ja uudelleen rakennettaessa tulee käyttää samoja materiaaleja kuin alkuperäisessä muurissa.
- Elementtirakenteisia, maaston muotojen mukaisesti pykältäviä aitoja ei sallita, koska ne eivät sovi kulttuurimaisemaan.

Periaatteet

- Uudisrakentamisessa aitaamista sopivampi vaihtoehto pihan tai sen osan rajaamiseen on usein rakennus ja tukimuur.
- Korkea tukimuur täytyy jakaa useaksi matalammaksi pengerrykseksi eli rivinteeriksi. Muurin enimmäiskorkeus on katurajalla 200 cm, tontin sisällä 50 cm, jotta tontin sisäosaan ei synny tarvetta rakenteellisille aidoille. Korkeammat muurit tontin sisällä ovat mahdollisia vain erityisen jyrkillä tonteilla, joilla jyrkkyys on suurempi kuin 1:2 (katso Asemakaavan selostus, sivu 40, Pispalanharjun jyrkkyystarkastelukartta). Pulterikivimuurin tulee olla kalteva.
- Tontin rajalla aidan luonteva korkeus maanpinnasta on 130-150 cm. Pispalan valtatie varrella 150-180 cm.
- Säleaidan tulee olla muotoilultaan yksinkertainen ja riittävän läpinäkyvä. Säleiden leveydet 4,5–7,5 cm leveä, säleiden väli 5,0–9,0 cm. Aita tulee rakentaa paikalla.
- Pispalan valtatie varteen saa rakentaa umpinaisen lauta-aidan, kun aita toimii meluesteenä (katso kortti M6 Melu ja tärinä). Lauta-aita maalataan peittoväriä yksiväriseksi.
- Portti suunnitellaan ja toteutetaan aitaan ja rakennuksen tyyliin sovittaen.
- Takometalliaitoja ei hyväksytä. Portti saa olla metallirakenteinen ja läpinäkyvä.
- Lasi- ja pleksiaitoja ei hyväksytä pihan rajaamiseen.
- Pensasaidanteiden istuttamista suositellaan
- Suositeltavat aitamallit löytyvät osoitteesta: <http://www.tampere.fi/asuminenjarakentaminen/laitjaohjeet/rakentamistapohjeet/pispalanpuusaleaidat.html>

Tukimuurit

Pispalassa perinteinen tukimuur on ollut rakennuspaikalla löytyneistä suurista pulterikivistä ja pienemmistä kenttäkivistä ladottu kylmäkivimuur eli rivintee. Vanhat muurit ovat olleet suhteellisen matalia, ja ne on usein yhdistetty paikalla valettuun betonimuriin ja säleaitaan. Kylmäkivi-

muurin korjaus ja uuden rakentaminen suunnitellaan kivi kiveltä käsityönä. Kivet siirretään koneella, mutta niiden ladonta ja sovitus toteutetaan erikoistyönä. Kylmäkivimuurissa kivet kantavat toisiaan ilman laastia kiilakivien avulla, ja sen vuoksi muuri kallistuu ~20 %. Tätä loivempia muureja ei saa rakentaa katurajalle. Mikäli pulterimuuria ei voida toteuttaa kylmäkivimuurina, tulee pulterikivillä verhotun betonimuurin olla kuitenkin kalteva.

Nykyisin uudet pulterikivimuurit ovat Pispalassa usein betonirakenteisia. Pulterikivitukimuureissa on suotavaa käyttää erikokoisia luonnonkiviä. Pulterin ohella karkeaan sahalautamuottiin paikalla valettu pinnoittamaton betonimuuri sopii Pispalaan. Hakattua kiveä voidaan käyttää muurien ja kivijalkojen alimmassa varvissa. Pulterimuuri ei houkuttele graffiteja kuten tasainen betonimuuri, mistä syystä pulteria kannattaa suosia kadun varsilla.

Rakenteelliset aidat

Rakenteellisena aitana sallitaan puinen pystysäleaita. Sijoitettaessa aita kivimuurin päälle aidan korkeus määräytyy rakennusmääräyskokoelman käyttöturvallisuusvaatimuksista (RakMK F2). Aita tulee rakentaa paikalla pystytolppiin, jotta aidan yläreunan korkeus seuraa maaston muotoja. Elementtirakenteisia, maaston muotojen mukaisesti pykältäviä aitoja ei sallita, koska ne eivät sovi kulttuurimaisemaan. Tasamaalla voidaan käyttää aitaelementtejä. Aitaa voi käyttää sellaisenaan, pensaiden rinnalla tai tukimuurin päällä. Säleet kiinnitetään puu-, metalli- tai betonitolppiin kiinnitettyihin vaakajuoksuihin, jolloin tolpat jäävät kadun puolelta piiloon. Graniittitolpia ei sallita. Säleet ulotetaan lähelle maanpintaa.

Säleen yläpää kannattaa muotoilla viistoksi, jolloin sadevesi valuu pois. Säleiden yläpäiden muodon tulee olla rauhallinen ja yksinkertainen. Aidan värin tulee olla joko punamulta tai rakennuksen julkisivuväriin sopiva peittomaalattu yksivärinen sävy. Yleensä valkoinen ei sovi aidan väriksi. Katualueella olevat aidat tulee muuttaa kunnostustöiden yhteydessä tämän rakentamistapaohjeen mukaisiksi.

Pensasaidanteen yhteydessä voi käyttää puusäleaitaa tai huomaamatonta metalliverkkoaitaa. Pysäköintitasojen ja rakennuksiin liittyvien terrassien kaiteissa ei tule käyttää leveää vaakalautaa eikä harkko-, tiili- tai betoniaitoja. Uudisrakennuksen yhteyteen sopii siro metalliaita.

Portit

Käyntiportit kuuluvat aitoihin. Käyntiportti voidaan toteuttaa puisena säleporttina tai sirona metalliporttina. Käyntiportin leveydeksi suositellaan 80-100 cm. Autolla ajettavan portin leveys on isompi, kuitenkin enintään 260 cm.

Pensasaidat

Perinteiset pensasaitalajikkeet sopivat Pispalaan. Vapaasti kasvavat pensasaidat eli aidanteet sopivat rajalle aidan yhteyteen. Myös leikattavat pensaslajikkeet ovat mahdollisia. Kaikkia aidan yhteydessä olevia pensaita tulee hoitaa ja leikata näkyvyyden turvaamiseksi.

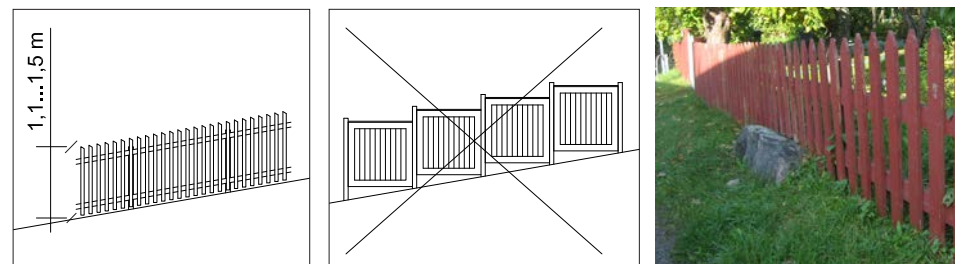
Alueelle sopivat tukimuurit ja aidat

- pulteritukimuuri
- paikalla valettu betonimuuri
- kapeasäleinen pystysäleaita
- pensasaita vapaasti kasvavista pensaista (myös metalli- tai säleaidan yhteydessä)
- kapeat käyntiportit, myös maalatut metalliportit
- maalattu yksinkertainen metallikaide rakennuksen ja tukimuurin yhteydessä
- matala metalli(verkko)aita pensasaidanteen yhteydessä
- Lauta-aidat Pispalan valtatie varteen

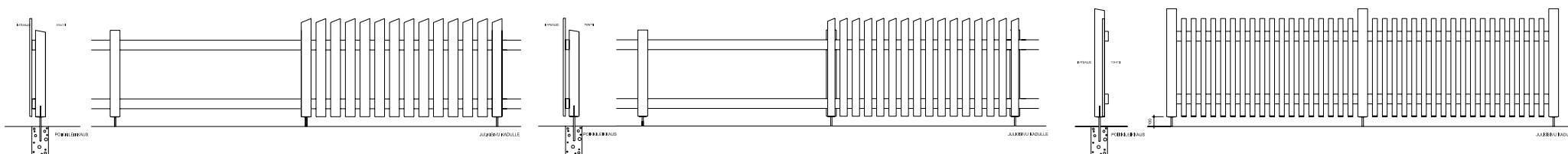
Jätehuolto

Jäteastiat tulee sijoittaa huomaamattomasti ja tilan niin salliessa aidata puuaidalla.

Pispalaan sopii perinteinen kapeasäleinen aita, joka ei rajaa tonttia umpeen. Paikalla rakennettu aita seuraa maastonmuotoja. Pykältävä aita ei sovi rinnemaastoon.

Jos aidan rakentaminen suoritetaan rakentamistapaohjeen mukaisesti, lupa toimenpiteeseen ei ole tarpeen. Pispalaan hyväksyttävien aitamallien mittakaavaavaiset piirustukset löytyvät rakennusvalvonnan nettisivuilta: <http://www.tampere.fi/asuminenjarakentaminen/laitjaohjeet/rakentamistapaohjeet/pispalanpuusaleaidat.html#Yleista>

M1 RADON

Yleismääräys:

- Rakennusten suunnittelussa on otettava huomioon sijainti korkean radonpitoisuuden alueella.

Radonin torjunta

Radon on maaperästä nouseva radioaktiivinen kaasu, jolle altistuminen lisää keuhkosyövän riskiä. Uudisrakentamisessa, kellari- ja kivijalkakerrosten rakentamisen sekä olevien kellareiden käyttöönoton ja korjaamisen yhteydessä tulee huomioida, että Pispala on erittäin korkean radonpitoisuuden aluetta. Radonhaittojen torjuntaan tulee kiinnittää erityistä huomiota sekä uudis- että korjausrakentamisessa. Radonpitoisuudet tulee tarkistaa mittauksilla ennen radonintorjuntatoimenpiteitä sekä niiden jälkeen. Myös uudisrakennusten radonpitoisuus tulee tarkistaa mittauksin käyttöönoton jälkeen. Radonhaitan vuoksi varsinaiset asuintilat kannattaa sijoittaa ensisijaisesti ylempiin kerroksiin ja sijoittaa rinnekerrokseen tiloja, joissa ei olekella yhtäjaksoisesti pitkiä aikoja so. askartelu-, takka- ja vierashuoneita sekä sauna- tai muita aputiloja.

Pispalan harjulla on mitattu yleisesti erittäin korkeita radonpitoisuuksia ja perustamistavan valinnalla on suuri merkitys radontorjunnan onnistumiseen uudisrakentamisessa.

Radonturvallisia perustamistapoja ovat:

- tuulettuva alapohja eli ryömintätällainen perustus
- yhtenäinen saumaton laattaperustus
- maanvarainen laatta edellyttäen, että laatan ja sokkelin liitoksen tiiveydestä huolehditaan

Maanvaraisen laatan ja sokkelin liitosalue tiivistetään ohjeiden mukaan ja lisäksi laatan alle asennetaan salaojaputkisto sekä poistoputki vesikaton yläpuolelle. Jos radonpitoisuus ylittää valmiin asunnon tarkistusmittauksessa enimmäisarvon, aktivoidaan putkisto kytkemällä siihen radonimuri.

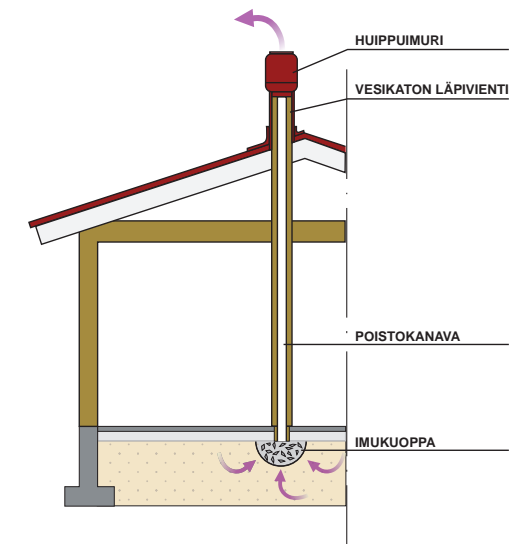
Kaikissa ratkaisuissa liitosalueiden ja läpivientien tiivistäminen on tärkeää. Radonturvallisesta perustuksesta on julkaistu ohjekortti RT 81-10791. Ohjekortti antaa yksityiskohtaiset ohjeet tiivistystyölle.

Hyvä ilmanvaihto pienentää sisäilman epäpuhtauksien määrää ja on osa radonturvallista rakentamista. Hyvän ilmanvaihtuvuuden lisäksi tulee huolehtia siitä, ettei koneellinen ilmanvaihto kasvata liikaa asunnon alipaineisuutta. Radonin hallinta on vaikeinta koneellisen poiston taloissa.

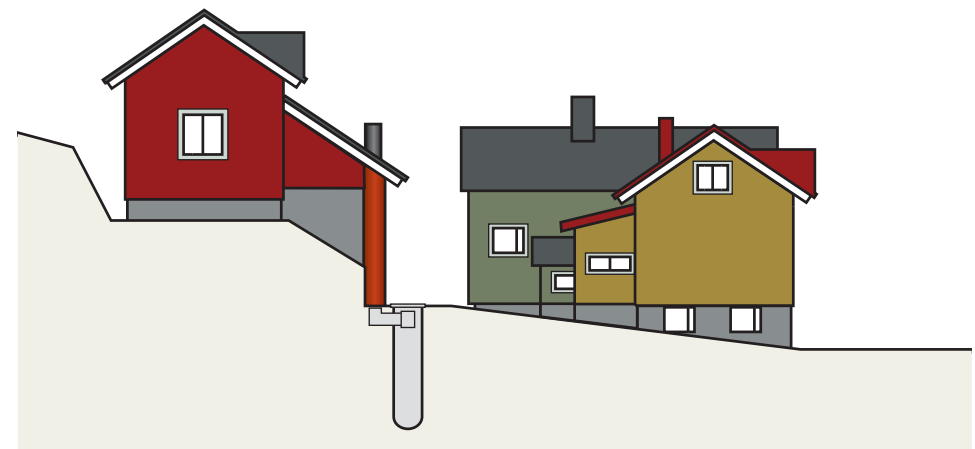
Radonkorjausmenetelmiä:

- radonkaivo
- radonimuri
- ryömintätällan tuuletuksen parantaminen
- ilmanvaihtotekniset radonkorjaukset
- tiivistäminen

Säteilyturvakeskus on julkaissut ohjeita korjausmenetelmistä. Katso rakentamistapaohjeen lisätietoliite 2.

Oikealla kaavio radonimurin toimintaperiaatteesta sekä alla radonkaivon periaate.

Kuvien muokkaus: Maija Villanen, Maankäytön suunnittelu, Tampereen kaupunki 2013.

Lähdeaineisto © Hannu Arvela et al. Asuntojen radonkorjaaminen STUK-A252. Helsinki 2012. ISBN 978-952-478-701-7.

M2 HULEVESIEN HALLINTA

Yleismääräys:

- Vettä läpäisemättömiltä pinnoilta tulevia hulevesiä tulee imeyttää alueella siten, että viivytyspainanteiden, -altaiden tai -säiliöiden mitoitustilavuus on 1,5 kuutiometriä jokaista sataa vettä läpäisemättömää pintaneliometriä kohden. Viivytyspainanteiden, -altaiden tai -säiliöiden tulee tyhjentyä 12 tunnin kuluessa täyttymisestään ja niissä tulee olla suunniteltu ylivuoto.
- Pihojen päällysteiden tulee olla pääosin vettä läpäiseviä. Piholla ei sallita suuria päällystettyjä alueita. Asfaltti sallitaan vain auton säilytyspaikan alalla.

Hulevedet

Hulevesillä tarkoitetaan rakennetuilla alueilla muodostuvaa sade- ja sulamisvesien aiheuttamaa pintavaluntaa. Pispalan tiivistä rakentamisesta ja rinnemaastosta johtuen rankemmilla sateilla maanpinnalla valuvat hulevedet aiheuttavat helposti ongelmia, esim. pintaeroosiota.

Pispalan hulevesien hallinnan periaatteet

1. Ehkäistään hulevesien muodostumista minimoimalla vettä läpäisemätön pinta-ala tontilla (kattopinnot, asfaltti, kivituhka ja tiiviit laattapinnoitteet).
 2. Hulevedet käsitellään ja hyödynnetään muodostumispaikallaan.
 3. Hulevedet johdetaan pois muodostumispaikaltaan suodattavalla ja hidastavalla järjestelmällä.
- Hulevesien hallintamenetelmien valinta tehdään tontti- ja rakennuspaikkakohtaisesti, kun uuden rakentamisen sijoittuminen ja rakennuspaikan pohjaolot on selvitetty.

Hulevesien minimointi

Hulevesien minimoimiseksi tonteilla tulee olla mahdollisimman paljon kasvillisuuden peittämiä alueita, jotka mahdollistavat hulevesien imeytymisen. Pihojen pinnoitteiden tulee olla pääosin vettä läpäiseviä.

Alueelle sopivia vettä läpäiseviä pinnoitteita ovat luonnonsorapinta, kennolla vahvistettu sorapinta, kenttäkiveys, noppakiveys, väljästi saumattu betoni- tai liuskekivilaatoitus, lautapinta sekä näiden yhdistelmät. Pinnoitteiden käyttö tulee rajata pienialaiseksi, vain kulutuskestävyyttä vaativiin kohtiin sekä estämään soran huuhtoutumista tontilta kadulle tai toiselle tontille. Läpäiseviä päällysteitä tulee käyttää siten, että ne eivät ole alttiina eroosiolle. Tonttien tasaus ja rakenteiden sijoittuminen tulee aina suunnitella veden johtamiseksi pois päin rakennuksista ja muista kuiva-tettavista kohteista, myös silloin kun käytetään vettä läpäiseviä pintamateriaaleja, sillä riskinä on maan imeytyskyvyn ylittäminen tai rakenteen tukkeutumiseen. Veden hallitsematon purkautuminen tontilta kadun kautta naapuritontille on estettävä.

Alarinteen puoleisilla tonteilla suositellaan poikkirinteen suuntaista kourua tai painannetta eli niskaojaa, joka pysäyttää pintavalunnan ennen tontin rajaa tai rakennusta. Hulevesijärjestelmien vesi tulee imeyttää tontille tai viivyttää maanpäällisessä kattovesisäiliössä, maanalaisessa hulevesikaivossa tai -kennostossa ennen veden johtamista kaupungin hulevesiviemäriin. Järjestelmän tulee tyhjentyä joko imeytymällä maaperään tai hitaasti hulevesiviemäriin tyhjennysputken kautta enintään 12 tunnissa. Tontilta tulisi järjestää hallittu, eroosiosuojattu tulvareitti kadulle tai yleiselle viheralueelle jos mahdollista ja osoittaa suunnitelluille hulevesien hallintatoimenpiteiden ylivuoto. Puutteellisista reunakiveyksistä tontin katurajalla aiheutuu riski, jolloin vedet voivat joutua kadulta rakennuksen rakenteisiin tai aiheuttaa tontilla eroosiota.

Lisätietoja hulevesien hallinnasta Pispalassa saa asemakaavan pohjaksi laaditusta hulevesi- ja pohjavesi- ja rakennettavuusselvityksestä, Suomen kuntaliiton v. 2012 julkaisemasta hulevesioppaasta sekä rakennusvalvonnasta. Katso myös ohjekortti P1, Pihojen pinnoitteet sekä rakentamistapaohjeen liite 2, Lisätietoja.

Kuva: Tampereen kaupunki

Kuva: Maija Villanen

Kattovesien viivyttäminen maan pinnalla olevissa kasvillisuuspainanteissa eli sadepuutarhoissa sekä kattovesisäiliöiden käyttö ovat yksinkertaisimpia ja edullisimpia tapoja tontilla muodostuvien hulevesien hallintaan. Sadepuutarhat sopivat ympäristöstöön matalammalle toteutettuna veden väliaikaiseen imeytykseen ja viivytykseen.

M3 KUNTATEKNIikka

Vesi- ja viemärihuolto

Aikoinaan osittain ilman valvontaa tapahtuneen rakentamisen vuoksi johtotiedot Pispalassa ovat edelleen epätarkkoja. Johtotietojen epätarkkuuden tai puuttuvan tiedon ilmetessä, tulee rakentajan sopia vesilaitoksen kanssa muuttuneen johtotiedon aiheuttamasta toimenpiteestä. Kuluista, jotka aiheutuvat rakentamisen tiellä olevan putken siirtämisestä, vastaa rakentaja, joka hyötyy johdon siirrosta. Mikäli tonttijohdon liitoskohdalle liitytään toisen kiinteistön kautta tai toisen tonttijohdon kautta, sovitaan asiasta kiinteistöjen välisellä keskinäisellä sopimuksella, rasitteella.

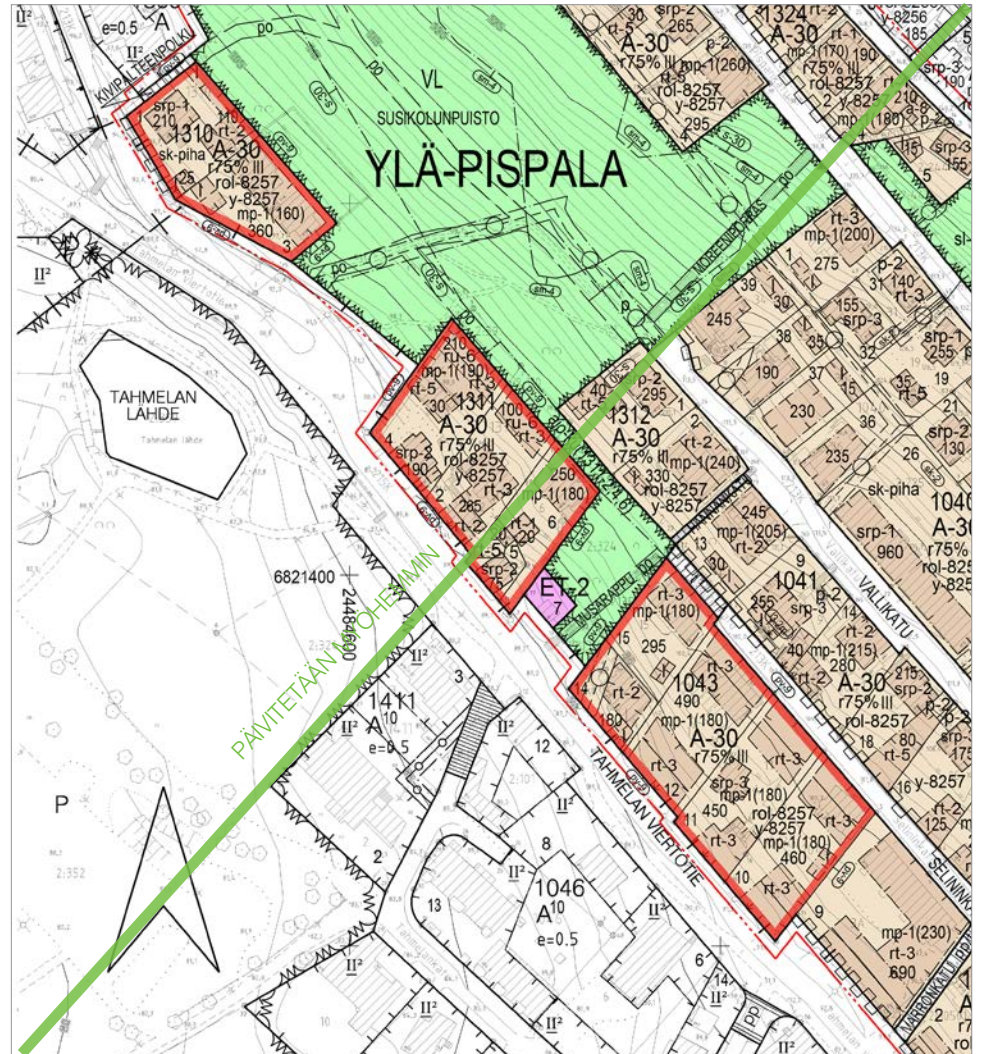
Jos tontin alin viemäripiste on sijoitettu padotuskorkeuden alapuolelle tai jos vaadittavaa vietto-kaltevuutta ei saavuteta, tulee kiinteistön pumpata jätevedet viemäriverkostoon.

Maalämpö

Maalämmön käyttöä Pispalassa säätelee Tampereen kaupungin rakennusjärjestys. Kahden eri kiinteistön alueella sijaitsevien maalämpökaivojen keskinäisen vähimmäisetäisyyden tulee olla 15 metriä riittävän lämmitystehon takaamiseksi. Reikä ei tule porata ilman naapurin suostumusta 7,5 metriä lähemmäksi naapuritontin tai katu- tai muun yleisen alueen rajaa. Lämpökai-von minimietäisyyden viemäreistä, vesijohdoista ja kaukolämpöputkista tulee olla vähintään 3 metriä. Oheiseen karttaan merkityillä tonteilla maalämpökaivot eivät ole sallittuja.

Pohjavedenhallintasuunnitelma

Kaavamääräys pv-9 edellyttää pohjavedenhallintasuunnitelman laatimista rakennusluvan edellytyksenä oheisella kartalla osoitetuilla tonteilla. Hankekohtaisella pohjavedenhallintasuunnitel-lalla voidaan ennakoida rakentamisen ympäristövaikutuksia ja estää lähellä sijaitsevien raken-nusten tai rakenteiden haitallisia painumia, rakentamisen aikaisia luiskan sortumia ja pinta- tai pohjaveden aiheuttamaa voimakasta eroosiota sekä edistää perustusten, alapohjan ja maan-paineseinien kuivatusta.

Kartaan punaisella rajatuilla tonteilla edellytetään pohjavedenhallintasuunnitelman laatimista rakennusluvan edellytyk-senä. Kyseisillä tonteilla maalämpökaivot eivät ole sallittuja.

M4 YLEISET ALUEET

Yleismääräys:

- **Puisto- ja katualueiden kasvillisuuden uudistamista ja hoitoa sekä pinnoitteiden, rakenteiden sekä valaistuksen peruskorjauksia suunniteltaessa on otettava huomioon näiden alueiden kulttuurihistorialliset, maisemalliset ja luonnonympäristön arvot. Katualueille tehtävät kunnostus- ja uudistustyöt eivät saa heikentää katualueisiin rajautuvien rakennusten ja muurien säilymisedellytyksiä.**
- **Alueen olemassa olevat porrasytteudet tulee säilyttää**

Puistot ja viheralueet

Pöllimäki, Haulirinne, Palaneenkirkonrinne, Mäkirinne

Täydentyä ehdotusvaiheessa

Kadut

Kaava-alueilla 8309 ja 8310 pääkadut ovat rinteeseen suuntaisia. Pikkukadut ja porrasytteudet sijoittuvat rinteeseen vastaisesti. Pääkadut on kunnostettu ja asfaltoitu pääasiassa 1980- ja 1990-luvuilla. Vielä asfaltoimattomat pikkukadut tulee säilyttää päällystämättöminä. Pysäköintipaikat tulee toteuttaa katualueella reunakivellä ajoradasta erotettuina.

Porrasytteudet on nykyisellään rakennettu puusta, aikaisemmin askelmia on tehty myös betonista ja kaiteita teräsputkesta. Puusta rakennettaessa ei tule käyttää koristeellisia profiileja vaan jatkaa pelkistetyllä ja maalaamattomalla linjalla. Säätä vasten olevissa puurakenteissa suositellaan käytettäväksi Siperian lehtikuusta.

Portaiden reitin ja kadun risteyskohdassa on suositeltavaa käyttää korosteena kenttä-, noppa- tai nupukiveystä tai niiden yhdistelmiä. Katuvalaisimina tulee käyttää pelkistettyä miljööseen sopivaa valaisintyyppiä.

Muurien ja niiden päälle sijoitettavien aitojen suunnittelussa tulee noudattaa rakentamistapaohjeita. Katso kortti P3.

Kuva: Tampereen kaupunki

Kuva: Tampereen kaupunki

Yleisillä alueilla tulee huolehtia alueen tärkeiden näkymäpaikkojen avoimena säilymisestä, tällaisia ovat mm. harjun vastaiset kadut ja porrasytteudet. Moniin paikoin ajoradan/portaan ja tontin aidan välissä kasvavat lehtipuut ja suuret pensaat kaventavat järvinäkymää.

Tarkentuu ehdotusvaiheessa.

Muuntamot

Muuntamotia rakennettaessa tulee huomioida, että alue on rakennettua kulttuuriympäristöä. Kaupunkikuvallisesti keskeisillä paikoilla ja rakennusten läheisyydessä muuntamoiden julkisivumateriaaleina ovat mahdollisia punatiili ja ympäristön rakennuskannan väreihin sovitettu peittomaalattu lautaverhous.

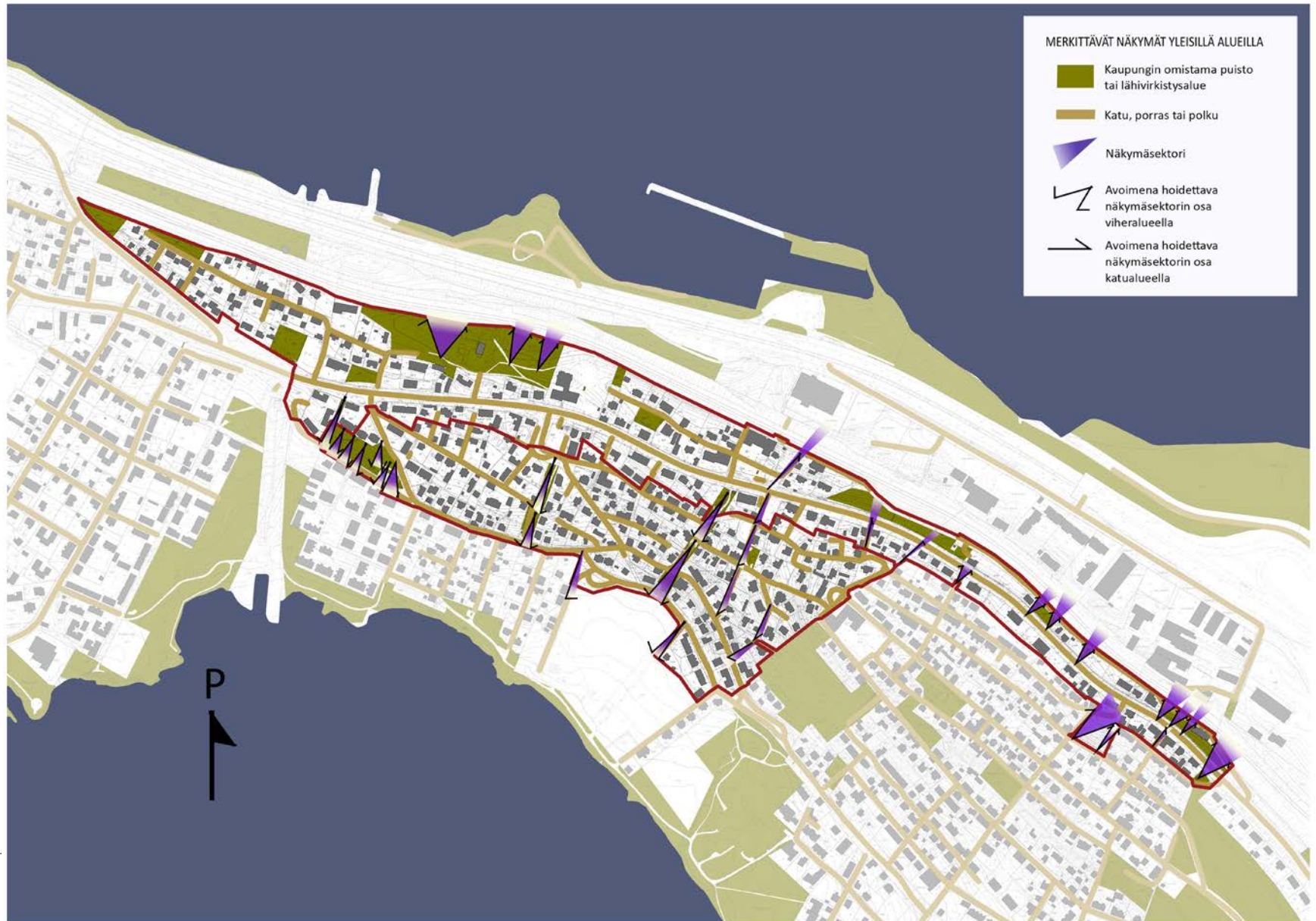
Viheralueille sijoitettavat muuntamot tulee sovittaa luontevasti maaston muotoihin. Viheralueilla luonteva julkisivumateriaali on peittomaalattu lautaverhous. Väreinä soveltuvia ovat esim. vihreään tai siniseen taitetut harmaan sävyt.

Muuntamot tulee sovittaa luontevasti maaston muotoihin minimoiden näkyvän jalustan osuus. Suositeltavaa on maisemoida muuntamot pensasistutuksin.

Kuva: Tampereen kaupunki

MERKITTÄVÄT NÄKYMÄT YLEISILLÄ ALUEILLA

Kartalla osoitettujen näkymien avoimena pysyminen yleisillä viher- ja katualueilla edellyttää säännöllistä raivausta. Katunäkymiin vaikuttavat, lähellä katua olevien puiden poistot tulee kuitenkin harkita tapauskohtaisesti. Ohjeet tonteille: Katso kortti P2 Kasvillisuus sekä Katumiljöiden rakentamistapaohjeet.

M5 MELU JA TÄRINÄ

Kaavaan tulee useita määräyksiä koskien melua ja tärinää. Asemakaavan liitekartan osoittamilla alueilla rakennushankkeiden yhteydessä tulee tehdä tonttikohtainen melu- ja tärinäselvitys.

Tarkentuu ehdotusvaiheessa.

Melu ja tärinä

Kaava-alueella melua ja tärinää aiheuttavat Pispalan Valtatien ja Paasikiventien autoliikenne sekä raideliikenne. Kaavaan liittyy liikennemeluseelvitys, jossa on tutkittu mallinuksilla melun määrää ja melusteiden vaikutusta kaava-alueella. Selvityksessä on huomioitu liikennemääräennusteet ja sekä nykyisten että suunniteltujen uusien rakennusmassojen vaikutus meluun. Kaavaan liittyy myös tärinäselvitys.

Melun määrä ylittää sallitun lähes koko kaava-alueella sekä yö- että päiväaikaan. Suunniteltu täydennysrakentaminen pienentää äänitasoja sallitun rajan alapuolelle useimmilla pihoilla. Äänitasot eivät kuitenkaan laske yöajan sallitulle tasolle pelkästään täydennysrakentamisella. Tarvi- taan lisäksi meluntorjuntatoimenpiteitä.

Meluntorjuntatoimenpiteet

Melun määrää voidaan vähentää rakenteellisesti uudisrakennuksen sijoituksella, parantamalla uudisrakennuksen julkisivun ääneneristystä melulähteen suuntaan ja erillisillä melusteillä.

Meluste on melulähteen suuntaan rakennettu ääntäohjaava ja eristävä rakenne. Piha-alueella meluste tai meluaita on osa pihapiiriä ja integroidaan osaksi pihan toiminnallisuutta ja arkkitehtuuria. Pihan meluaita voidaan toteuttaa piharakennusten arkkitehtuuriin sopien levyrakenteisena lautapintaisena tai muurattuna punatiilirakenteena tai rappauspintaisena. Meluaidan korkeus vaihtelee 1,5-3,5 metrin välillä tonttikohtaisesti. Meluaita voidaan integroida osaksi pihan terassi- ja maastorakenteita. Sen yhteyteen voidaan sijoittaa oleskelu- ja varastotiloja.

Yleisillä alueilla melusteet ovat pitkiä ja yhtenäisiä rakenteita maisemassa. Melusteiden rakenne ja materiaali sovitetaan maiseman erityispiirteisiin. Pispalassa melusteiden tulee olla selkeä ja pääosin yksiaineinen. Suunnittelussa sovelletaan rakentamistapaohjeen julkisivukorttien J1-J3 ja aitojen P3 ohjeita. Melumuurissa voi olla yksittäisiä läpinäkyviä osia kohteissa, joissa tärkeä näkymä maisemaan tulee säilyttää.

Katso lisäksi kortti P3 aidat ja muurit.

Havainnepiirroksia tähän

SUOJELUMERKINNÄT JA ARVOALUEET

Aluekokonaisuuksia, rakennuksia, rakenteita ja kiinteitä muinaisjäännöksiä koskevat suojelumääräykset:

sr/r

Historiallisesti ja kaupunkikuvan säilymisen kannalta tärkeä rakenne, jota ei saa purkaa.

sm-4

Alueen osa, jolla sijaitsee muinaismuistolailla rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty. Aluetta koskevista toimenpiteistä ja suunnitelmista tulee pyytää museoviranomaisen lausunto.

sk-2

Kulttuurihistoriallisesti tai kaupunkikuvallisesti arvokas säilytettävä aluekokonaisuus. Aluetta koskevat suunnitelmat ja toimenpiteet on tehtävä niin, että alueen kulttuurihistorialliset arvot säilyvät. Uudet asuin- ja piharakennukset on sovittava sijainnin, muodon, värityksen ja julkisivujen jäsentelyn osalta pihapiiriin ja katukuvaan aluekokonaisuuden kulttuurihistoriallista ja kaupunkikuvallista arvoa tukien.

srp-1

Suojeltava rakennus. Rakennus edustaa erityisen hyvin paikallista rakentamisen tapaa ja sillä on rakennushistoriallista, historiallista tai kaupunkikuvallista merkitystä. Rakennusta ei saa purkaa ja sen ominaispiirteet tulee korjaus- ja muutostöissä säilyttää. Rakennuksen rungon ja katon muotoa ei saa muuttaa eikä julkisivujen kulttuurihistoriallista arvoa turmella.

srp-2

Suojeltava rakennus. Rakennus edustaa hyvin paikallista rakentamisen tapaa ja sillä on rakennushistoriallista, historiallista tai kaupunkikuvallista merkitystä. Rakennusta ei saa purkaa. Rakennuksen ominaispiirteet tulee ottaa muutos- ja korjaustöissä huomioon. Julkisivujen kulttuurihistoriallista arvoa ei saa turmella.

srp-3

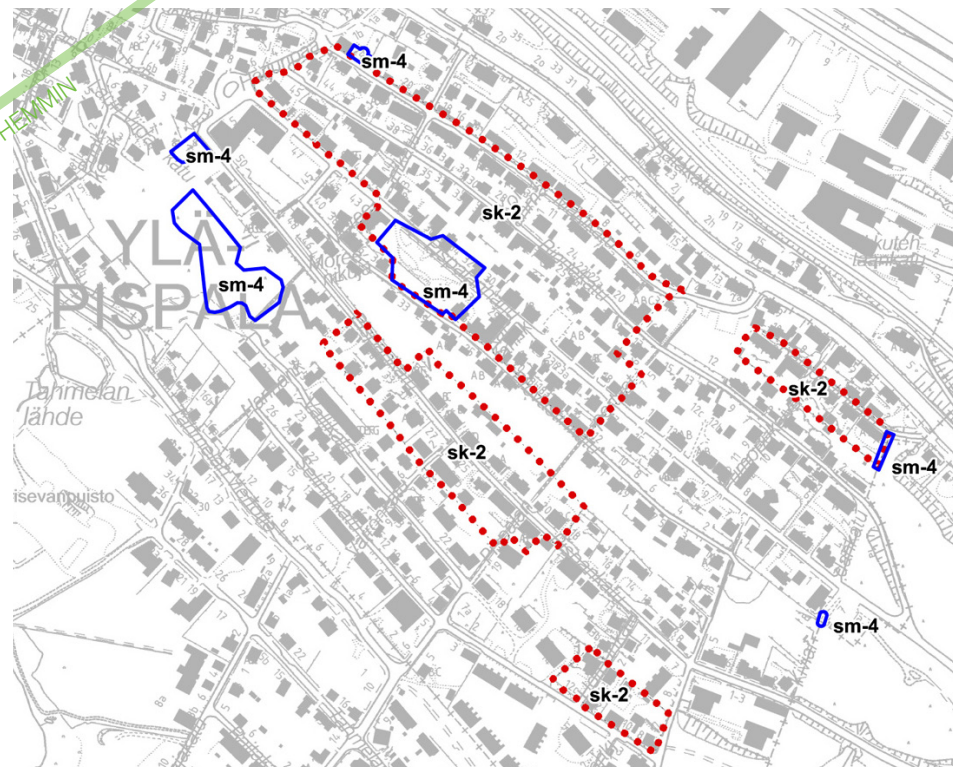
Kulttuurihistoriallisen aluekokonaisuuden säilymisen kannalta tärkeä rakennus. Rakennuksen ominaispiirteet tulee ottaa korjaus- ja muutostöissä huomioon. Rakennusta ei saa purkaa ilman pakottavaa syytä. Korvaava rakennus tulee sovittaa huolellisesti pihapiiriin ja maisemaan.

sr-18

Rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokas sekä kaupunkikuvan säilymisen kannalta tärkeä rakennus. Rakennusta ei saa purkaa. Rakennuksessa suoritettavilla korjaus- ja muutostöillä ei saa turmella rakennuksen rakennustaiteellisia arvoja.

sk-piha

Kulttuurihistoriallisesti erittäin arvokas pihapiiri. Muutokset ja lisärakentaminen tulee tehdä kohteen kulttuurihistoriallisia ominaispiirteitä kunnioittaen.

Kaavojen nro 8256 ja 8257 suojelumääräykset sm-4 ja sk-2 korostettuna

LISÄTIETOJA

Kaavoitus- ja rakennuslupa-asiat

- Kaavoitus: Asiakaspalvelu, Palvelupiste Frenckell, palvelupiste.frenckell@tampere.fi, puhelin (03) 5656 4400. Osoite: Frenckellinaukio 2 B, PL 487, 33101 Tampere
- Rakennuslupa-asiat: Rakennusvalvonta, rakennusvalvonta@tampere.fi, puhelin (03) 5656 6909. Osoite: sama.
- Tampereen kaupungin rakennusjärjestys: luettavissa internetissä osoitteessa <http://www.tampere.fi/asuminenjarakentaminen/laitjaohjeet/rakennusjarjestys/index.html>

Rakentamismääräykset ja kerrosala

- Suomen rakentamismääräyskokoelma. Luettavissa: <http://www.ym.fi/rakentamismaarayset>
- Ympäristöministeriö: Kerrosalan laskeminen, Ympäristöopas 72. Rakennustieto Oy, 2000.

Muinaisjännökset, rakennuskulttuurikohteet, kulttuurimaisema

- Pirkanmaan maakuntamuseo, Kulttuuriympäristöyksikkö Vapriikki, Alaverstaanraitti 5, PL 487, 33101 Tampere, puhelin (03) 5656 5140, <http://vapriikki.fi/kyy/>. Inventointien kiinteistökohtaiset kohdekortit ja loppuraportti saatavissa maakuntamuseolta.

Vanhojen rakennusten korjaaminen

- Pirkanmaan maakuntamuseo, Kulttuuriympäristöyksikkö rakennustutkijat Hannele Kuitunen ja Miinu Mäkelä, perinnerakennusmestari Tapani Koiranen, puh. 040 559 9271. Pirkanmaan perinnerakennusmestari toiminta tarjoaa neuvontaa rakennusten omistajille. Perinnerakennusmestari neuvoo sekä yksityisiä että yhteisöjä vanhojen rakennusten hoidossa
- Hyvä tästä vielä tulee, Perinnerakennusmestarin parhaat vinkit. Pirkanmaan maakuntamuseon julkaisu. Opas on myynnissä Vapriikin museokauppa Vinssissä ja ladattavissa: <http://www.tampere.fi/tiedostot/57tNyVEHn/rape2004kirja.pdf>
- Rakennuskulttuurikeskus Piiru on perustettu Uittoyhdistyksen taloon osoitteessa Uittajankatu 10, Tampere. Keskus jakaa tietoa korjaustavoista, materiaaleista, osaajista ja koulutuksesta. Toiminnasta vastaa Pirkanmaan rakennuskulttuuriyhdistys ry. Lisätietoa: www.trkk.fi ja info@trkk.fi
- Museoviraston korjauskortisto, luettavissa <http://www.nba.fi/fi/tietopalvelut/julkaisut/rakennusperinto#korjauskortisto>
- Kaila Panu: Talotohtori – Rakentajan pikkujättiläinen. WSOY, 2002.
- Niskala Eino: Puutalon korjaus. Rakennustieto Oy, 1996.
- Rinne, Hannu: Perinnerakennuksen remonttikirja. WSOY, 2009.

Avustuksia vanhojen rakennusten kunnostamiseen

- Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY), Yliopistonkatu 38 (Attila), PL 297, 33101 Tampere. Vaihde: 0295 036 000
- Museovirasto, Kulttuuriympäristön suojelu -osasto, Sturenkatu 4, PL 913, 00101 Helsinki. Vaihde 09 40 501

Radon

- Säteilyturvakeskus http://www.stuk.fi/sateily-ymparistossa/radon/fi_FI/radon/
- Arvela Hannu, Holmgren Olli ja Reisbacka Heikki: Asuntojen radonkorjaaminen. Säteilyturvakeskus STUK-A252, 2012. http://www.stuk.fi/julkaisut_maarayset/tiivistelmat/a_sarja/fi_FI/stuk-a252/.
- Raatikainen Sanna-Kaisa ja Tuhola Katariina: Radonkorjaukset Pispalanharjulla. Asukasopas (Insinööriyön liite). Tampereen Ammattikorkeakoulu TAMK, 2006.
- Rakennusmääräyskokoelma: RakMK B3, Pohjarakenteet.
- Rakennustieto Oy: RT-kortisto, Ohjekortti RT 81-10791 Radonin torjunta.

Julkisivuväriyty

- Pietarila Pentti: Rakennusten värit ja koristetyylit. Tikkurila Paints Oy, 2004.
- Kaila Panu: Talotohtori – Rakentajan pikkujättiläinen [Luvut 18–22]. WSOY, 2002.

Perinnekasvit ja puutarhat

- Alanko Pentti ja Kahila Pirkko: Ukonhattu ja ahkeraliisa. Perinteiset koriste- ja hyötykasvit. Tammi, 1994.
- Kääntönen Leena: Tampereen Pispalan pihojen kasviston muutokset 24 vuoden (1967- 1991) aikana. Kasvitieteen pro gradu -tutkielma. Kasvitieteen laitos, Helsingin yliopisto, 1992.
- Kääntönen Matti: Pispalan ainutlaatuisuuteen kuuluu sen kasvistokin. Artikkelit Tammerkoski-lehdessä 6/1998.

Päällysteet ja aidat

- Soini, Timo: Viherrakentajan käsikirja. Viherympäristöliitto ry, Julkaisu 25, 2003.
- Pispalaan hyväksyttävien aitamallien piirustukset mittakaavassa: <http://www.tampere.fi/asuminenjarakentaminen/laitjaohjeet/rakentamistapaohjeet/pispalanpuusaleaidat.html#Yleista>

Hulevesien hallinta

- Pispalan asemakaava-alueiden uudistamisen I-III vaiheiden kaava-alueiden hulevesi-, pohjavesi- ja rakennettavuusselvitys. Loppuraportti. FCG Suunnittelu ja tekniikka, 2012.
- Hulevesiopus. Suomen kuntaliitto, 2012.

Yhteystiedot ja internetlinkit tarkistettu 04/2015

Rakentamistapaohjeen laatimisvaiheet

Kaupunginhallituksen suunnittelujaosto teki 28.5.2007 päätöksen Pispalan asemakaavan muutoksen aloittamisesta (50 §). Muutos koskee Ylä- ja Ala-Pispalan sekä Tahmelan kaupunginosia. Kaavamuutos toteutetaan kolmessa eri vaiheessa.

- I-vaiheen asemakaavamuutokset 8256 ja 8257 kuulutettiin vireille 24.1.2008. Rakentamistapaohjeen laatimisesta ilmoitettiin osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa.
- Pispalan ja Tahmelan väliaikainen rakentamistapaohje 10.6.2009, tark. 22.6.2009 hyväksyttiin yhdyskuntalautakunnassa 30.6.2009, (252 §).
- Kaavat 8256 ja 8257 ja niihin liittyvä rakentamistapaohje tulivat voimaan 13.3.2017.
- II-vaiheen asemakaavat 8309 ja 8310 sekä niihin liittyvä rakentamistapaohje laaditaan Pispalan I-kaavavaiheen periaatteita noudattaen.

Selvitykset

Keskeiset rakentamistapaan ja kaupunkikuvaan liittyvät selvitykset ja inventoinnit:

- Pispalan - Tahmelan alueen rakennetun ympäristön inventointi 2008, 2009 ja 2012, Loppuraportti 2013 sekä inventoinnin tiivistelmäaineisto. Miia Hinnerichsen, Pirkanmaan maakuntamuseo 2013.
- Pispalan rakennustavat, Arkkitehtitoimisto Hanna Lyytinen Ky ja Tampereen kaupunki, kaavoitusyksikkö, 2005.
- Pispalan maisema, MA-arkkitehdit ja Tampereen kaupunki, kaavoitusyksikkö, 2005.
- Pispalan asemakaava-alueiden uudistamisen I-III vaiheiden kaava-alueiden huolevesi- ja pohjavesi- ja rakennettavuus selvitys. Loppuraportti. FCG Suunnittelu ja tekniikka. 2012.
- Pispalan asemakaavavaiheiden 1-3 eliöstö- ja biotooppiselvitys, Tampereen kaupunki, kaupunkiympäristön kehittäminen, 2011

